

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra jazyků (PEF)

Bakalářská práce

Změna skladby obyvatelstva a její dopad na ekonomiku ve vybraných regionech v bývalých Sudetech od roku 1945 do současnosti na příkladu obce Plesná a okolí v okrese Cheb

Štěpán Sedlář

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Štěpán Sedlář

Ekonomika a management

Název práce

Změna skladby obyvatelstva a její dopad na ekonomiku ve vybraných regionech v bývalých Sudetech od roku 1945 do současnosti na příkladu obce Plesná a okolí v okrese Cheb.

Název anglicky

The demographic changes and the impact on economy in the town Plesná and its surroundings in district Cheb in former Sudetenland since 1945.

Cíle práce

Bakalářská práce si klade za cíl zmapovat česko-německého soužití v okrese Cheb, konkrétně v obci Plesné, s ekonomickými důsledky od konce druhé světové války do současnosti, které přinesl rozchod obou národů.

Metodika

Teoretická část bude obsahovat literární rešerši a budou zde popsány metody pro sběr dat a pro analýzu ekonomických ukazatelů sledujících ekonomické změny v dané oblasti.

Praktická část práce bude zaměřena na vlastní případovou studii spočívající ve vyhodnocení získaných dat, komparaci a analýze informací získaných z odborných publikací, ze statistických zdrojů, případně z archivních dokumentů. Výstupem bude popis demografických a ekonomických změn v obci Plesná a okolí od roku 1945 do současnosti.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

odsun Němců, změna obyvatelstva po 1945, ekonomika Chebska

Doporučené zdroje informací

ČERNÝ, Bohumil, Češi, Němci, Odsun. Praha 1990, ISBN 80-200-0276-6

HOUŽVIČKA, Václav, Návraty sudetské otázky, Praha 2005, ISBN 80-246-1007-8

JEŘÁBEK, M., Dokoupil, J., Havlíček, T., České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?, Praha 2004, ISBN 80-200-1051-3

KUČERA, Jaroslav, Odsun nebo vyhnání?, Praha 1992, ISBN 80-85467-32-1

STANĚK, Tomáš, Odsun Němců z Československa 1945-1947, Praha 1991, ISBN 80-200-0328-2

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Michaela Peroutková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra jazyků

Elektronicky schváleno dne 3. 6. 2023

PhDr. Mgr. Lenka Kučirková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Změna skladby obyvatelstva a její dopad na ekonomiku ve vybraných regionech v bývalých Sudetech od roku 1945 do současnosti na příkladu obce Plesná a okolí v okrese Cheb" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2024

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Mgr. Michaele Peroutkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce. Děkuji jí za její čas, který mi poskytla a za cenné rady a připomínky, které mi při mé práci pomohly. Také bych chtěl poděkovat městské knihovně v Plesné, díky které jsem mohl posbírat velké množství informací a zdrojů, které byly jinde velmi těžko dohledatelné.

Abstrakt: Tato práce se zabývá změnou skladby obyvatelstva a ekonomické situace v městě Plesná a okolí od druhé světové války do současnosti. Je důležité zjistit, jak ovlivnil náhlý odsun Němců demograficky a ekonomicky tento region. Od druhé světové války se totiž v našem státě odehrály významné změny, které měly dopad nejen na tento region. K posouzení těchto změn jsou použity metody pro sběr dat a následně vlastní případová studie, která se zaměřuje na změny v rámci jednotlivých ekonomických ukazatelů v tomto regionu. Díky těmto metodám lze porovnat důvody, proč tento region ekonomicky stagnuje a mezi kraji České republiky patří Karlovarský kraj k nejméně prosperujícím. Zároveň lze poukázat na to, v čem tento region dříve prosperoval, co mu přinášelo bohatství a jaké jsou aktuální poměry v hospodářství.

Klíčová slova: odsun Němců, ekonomika Chebska, průmysl, změna obyvatelstva Chebska, město Plesná, nezaměstnanost

Abstract: This thesis deals with the change in the composition of the population and the economic situation in the city of Plesná and its surroundings from the Second World War to the present. It is important to find out how the sudden displacement of Germans affected this region demographically and economically. Since the Second World War, significant changes have taken place in our state, which had an impact not only on this region. To assess these changes, data collection methods are used, followed by an own case study, which is focusing on changes within particular economic indicators in this region. Thanks to these methods, it is possible to compare the reasons why this region is economically stagnant, and among the regions of the Czech Republic, the Karlovy Vary region is one of the least prosperous. At the same time, the thesis shows what made this region prosperous in the past, what brought its wealth and what are the current conditions in the economy.

Keywords: economy of region Cheb, expulsion of Germans, industry, population change of region Cheb, city of Plesná, unemployment

Obsah

1	Úvod.....	11
2	Cíl práce a metodika	13
2.1	Cíl práce.....	13
2.2	Metodika	13
3	Teoretická východiska	15
3.1	Ekonomie a ekonomika	15
3.1.1	Ekonomie	15
3.1.2	Ekonomika.....	15
3.2	Ekonomické subjekty.....	15
3.2.1	Domácnosti	15
3.2.2	Firmy.....	16
3.2.3	Stát a zahraničí.....	16
3.3	Nezaměstnanost	16
3.3.1	Dělení nezaměstnanosti	17
3.4	Hrubý domácí produkt	19
3.4.1	Výpočet HDP	20
3.4.2	Hrubý národní důchod	20
3.4.3	Hrubá přidaná hodnota.....	20
3.5	Mezinárodní obchod a platební bilance	21
3.6	Nabídka a poptávka	22
3.6.1	Nabídka	22
3.6.2	Poptávka.....	23
3.7	Finanční příjmy	24
3.7.1	Mzdy a platy	24
3.7.2	Starobní důchod	25
3.8	Ekonomické sektory hospodářství	25
3.8.1	Zemědělství.....	26
3.8.2	Průmysl	28
3.8.3	Služby	29
3.9	Současná ekonomická situace v ČR	30
4	Praktická část práce	32

4.1	Charakteristika obce Plesná a okolí	32
4.1.1	Karlovarský kraj	32
4.1.2	Okres Cheb	32
4.1.3	Město Plesná	33
4.2	Odsun Němců a obměna obyvatelstva ve městě Plesná a okolí	34
4.2.1	Období 1945-1959	34
4.2.2	Období 1960-1989	36
4.2.3	Období 1990-současnost.....	37
4.3	Zemědělství ve městě Plesná a okolí	40
4.3.1	Období 1945-1959	40
4.3.2	Období 1960-1989	40
4.3.3	Období 1990 - současnost.....	41
4.4	Průmysl ve městě Plesná a okolí.....	41
4.4.1	Období 1945-1959	42
4.4.2	Období 1960-1989	43
4.4.3	Období 1990-současnost.....	43
4.5	Služby ve městě Plesná a okolí.....	45
4.5.1	Období 1945-1959	45
4.5.2	Období 1960-1989	45
4.5.3	Období 1990-současnost.....	46
4.6	Nezaměstnanost a zaměstnanost ve městě Plesná a okolí	46
4.6.1	Období 1945-1959	46
4.6.2	Období 1960-1989	47
4.6.3	Období 1990-současnost.....	48
4.7	HDP ve městě Plesná a okolí	51
4.7.1	Období 1945-1959	52
4.7.2	Období 1960-1989	53
4.7.3	Období 1990- současnost.....	53
4.8	Platební bilance, mezinárodní obchod a spolupráce ve městě Plesná a okolí	55
4.8.1	Období 1945-1959	55
4.8.2	Období 1960-1989	55
4.8.3	Období 1990-současnost.....	57
4.9	Finanční příjmy obyvatelstva ve městě Plesná a okolí	57
4.9.1	Období 1945-1959	58

4.9.2	Období 1960-1989	58
4.9.3	Období 1990-současnost.....	59
4.10	Současné srovnání bohatství Karlovarského kraje vůči ostatním krajům v ČR..	60
4.10.1	Nezaměstnanost	60
4.10.2	Finanční příjmy	61
4.10.3	Hrubý domácí produkt	64
4.10.4	Podíl osob v exekuci	64
5	Zhodnocení a doporučení.....	66
6	Závěr	69
7	Seznam použitých zdrojů.....	71
7.1	Knižní zdroje.....	71
7.2	Internetové zdroje	71
8	Seznam grafů a tabulek.....	76
8.1	Seznam grafů	76
8.2	Seznam tabulek	76
8.3	Seznam použitých zkratk	76

1 Úvod

Město Plesná se nachází přímo na hranicích se Spolkovou republikou Německo a dlouhá století bylo německým územím silně ovlivňováno. Ve zdejší pohraniční oblasti Sudety žilo již od středověku převážně německé obyvatelstvo. Na základě Mnichovské dohody z roku 1938 bylo pohraničí Československé republiky obsazeno německými vojsky a postoupeno Německu. Československo se rozpadlo a z jeho zbylé části se stal 14.3.1939 Protektorát Čechy a Morava.

Po konci druhé světové války dochází mezi oběma zeměmi k velkému rozkolu, který poznamenává tento region dodnes. V letech 1945 až 1947 bylo obyvatelstvo německé národnosti vysídleno. Město Plesná a jeho okolí bylo po konci druhé světové války velmi ovlivněno odsunem německého obyvatelstva. Odsun Němců z pohraničí byl ojedinělým procesem, který měl dvě fáze. Organizovanému odsunu německých obyvatel z Československa předcházela tzv. „divoký“ odsun, který na rozdíl od odsunu organizovaného nebyl příliš kladně hodnocen v zahraničí a byl velmi kontroverzní. Tyto odsuny německých občanů měly vliv na ekonomiku, hospodářství a na každodenní chod v pohraničí.

Odsun Němců znamenal odchod kvalifikovaných pracovníků, jež byli nahrazováni lidmi, kteří dříve neměli velké možnosti se po pracovní stránce rozvíjet. Díky velké kvalifikovanosti Němců, kteří zde převládali a ovládali nejvýznamnější podniky a firmy tohoto kraje, byl tento region do roku 1945 průmyslově velice vyspělý. Mezi méně pracovně kvalifikované osoby patřili Češi, Slováci a ostatní lidé, kteří v Československu v průběhu druhé světové války žili a na úkor Němců nemohli pracovat v podnicích dle svých představ. Československá republika na odsun reagovala přísunem nových občanů z blízkých sousedních států či přísunem československých občanů, kteří dříve z Československa museli nuceně odejít.

Od konce druhé světové války se v rámci Československé republiky, resp. České republiky, stalo velké množství rozsáhlých změn, které dále ovlivňovaly ekonomiku nejen v tomto regionu. Za klíčové události lze považovat konec druhé světové války, nástup komunismu, pražské jaro, sametovou revoluci nebo vstup ČR do Evropské unie.

Jednotlivé změny měly dopad na ekonomické ukazatele tohoto kraje a v průběhu let dochází v rámci ekonomiky k pádům i vzestupům.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je podrobný výzkum změny skladby obyvatelstva obce Plesná včetně jejího okolí od roku 1945 a její dopad na ekonomiku. Tato práce si klade za cíl posoudit, k jakým ekonomickým změnám došlo od konce druhé světové války až do současnosti a také jak se jednotlivé ekonomické faktory v průběhu tohoto období měnily a čím byly tyto změny způsobeny.

Tato práce sleduje vývoj ekonomických ukazatelů v rozmezích let 1945-1959, 1960-1989 a 1990 až do současnosti. Ekonomické ukazatele v této práci jsou: hospodářství, nezaměstnanost, vývoj hrubého domácího produktu, mezinárodní obchod, finanční příjmy obyvatel. Klíčové je posoudit, jak město Plesná a její okolí konkrétně získávalo své bohatství a v čem tato oblast vynikala v rámci zemědělství, průmyslu a služeb. Cíl této práce je ale také se zaměřit na negativní stránky ekonomiky tohoto regionu. Například čím je dáno, že ekonomika této oblasti nevykazuje od konce druhé světové války příliš vysokou úroveň nebo proč musí lidé mířit za prací do jiných regionů.

Všechny tyto ekonomické pojmy dohromady by měly ukázat porovnání mezi jednotlivými kraji v České republice a mezi Karlovarským krajem či okresem Cheb. Cílem této práce je určit, jak je tento region bohatý, v čem prosperuje a v čem naopak zaostává oproti ostatním krajům České republiky.

V neposlední řadě si tato práce klade za cíl zanalyzovat historickou skladbu obyvatelstva v této obci a blízkém okolí. Rovněž je třeba zjistit, jak odsun německého obyvatelstva po druhé světové válce ovlivnil chod národní ekonomiky. Dále také, jak se měnila národnostní struktura obyvatelstva a jaký to mělo vliv na ekonomiku.

2.2 Metodika

Základ pro vypracování této práce je provedení literární rešerše odborné literatury v kombinaci s internetovými zdroji. Získané poznatky z těchto zdrojů jsou analyzovány a následně v celku zkoumány. V teoretické části této práce je nejvýznamněji využívána literatura od Ireny Králové a autorů, kteří ve svých knihách zkoumali teoretická východiska pro ekonomiku, ekonomii a národní hospodářství. Klíčovou složkou pro

vypracování praktické části práce je odborná literatura pojednávající o okrese Cheb, Karlovarském kraji a o městě Plesná. Mezi klíčové knihy této práce patří literatura od Miloslava Brože, který ve svých knihách pojednává o historii i současnosti regionu Cheb. Konkrétně o městě Plesná poté jsou klíčové poznatky od kronikáře Blahoslava Boučka, který podrobně psal historii města Plesné již od konce druhé světové války. Mezi hlavní internetové zdroje používané v této bakalářské práci patří český statistický úřad, kde lze najít jednotlivé ekonomické ukazatele, jak se v průběhu let měnily. Nedílnou součástí je také použití oficiálních internetových stránek města Plesná a města Cheb. Na těchto stránkách lze dohledat pro tuto práci klíčové a ekonomické faktory a také je zde přiblížena současná, ale i historická ekonomická situace v tomto regionu. Města mají na konkrétní období vypracovaný strategický plán, který slouží jako přehled o konkrétním městě. Tento plán je veden v těchto městech pravidelně, a tak lze díky němu porovnávat současná data s těmi historickými.

Tato práce se skládá z teoretických východisek a praktické části. V teoretické části se nachází literární rešerše a jsou zde popsány metody pro sběr dat a pro analýzu ekonomických faktorů v dané oblasti. V praktické části jsou následně tyto ekonomické ukazatele zkoumány konkrétně v rámci města Plesné a jeho okolí. Je zde zkoumána vlastní případová studie, která obsahuje vyhodnocení získaných dat, komparaci a analýzu informací získaných z odborných publikací, ze statistických zdrojů a z elektronických zdrojů. Výstupem praktické části je tedy popis demografických a ekonomických změn v Plesné a okolí od roku 1945 do současnosti.

3 Teoretická východiska

3.1 Ekonomie a ekonomika

3.1.1 Ekonomie

Ekonomii udává Králová (2010, s. 7) jako vědní disciplínu, jenž se zabývá studiem ekonomiky. Tato věda popisuje ekonomické chování člověka a fungování tržního systému. Jedná se o vědu, která je méně exaktní, díky tomu, že veličiny, jež ovlivňují chování jednotlivých ekonomických subjektů nejsou objektivně měřitelné, ale naopak to jsou pouze subjektivní pocity. Ekonomie je však z velké části politickou vědou, protože zkoumá okolnosti, které mají dopad na „blahobyt“ lidí. Politika velmi výrazně ovlivňuje ekonomiku a výsledky ekonomiky zpětně ovlivňují politiku.

Ekonomie se dělí na dvě oblasti, a to na mikroekonomii a makroekonomii. Mikroekonomie zkoumá studium chování individuálních ekonomických subjektů, jako jsou spotřebitelé a firmy. Zkoumání probíhá za různých situací na dílčím trhu, kterým je trh určitých statků nebo trh výrobních faktorů. Oproti tomu makroekonomie popisuje souhrnné ekonomické jevy a veličiny, jako například zaměstnanost, národní důchod, inflace či dovoz. Zabývá se rozhodováním subjektů agregovaných v rámci celého národního hospodářství. (Králová, 2010, s. 7)

3.1.2 Ekonomika

Ekonomika patří mezi praktické obory a zkoumá hospodářskou činnost daného regionu. Králová (2010, s. 7) popisuje ekonomiku následovně. *„Ekonomika je systém, s jehož pomocí a v jehož rámci se společnost snaží vyhovět potřebám svých členů tím, že produkuje statky a služby. Je to společenská věda – věda o tom, jak společnost využívá omezené zdroje, kterými jsou jednotlivé výrobní faktory (práce, přírodní zdroje a kapitál), k výrobě užitečných statků a jak je rozděluje mezi své členy.“*

3.2 Ekonomické subjekty

3.2.1 Domácnosti

Domácnosti jsou subjekty, které dle Nečase (2012, s. 19) samy hospodaří se svými vlastními prostředky. Je to nejpočetnější skupina subjektů. Tyto subjekty mají své příjmy

v podobě mezd, rent či úroků. Dále mají výdaje na nákup zboží nebo služeb. Příjmy domácnostem pomáhají utvářet rozpočet, který jim dále umožní uspokojovat své potřeby či zájmy. Za své potřeby mohou domácnosti utrácet ihned nebo až v budoucnu. Pro domácnosti je důležité se svými příjmy hospodařit. To znamená tedy pokud chtějí utrácet až v budoucnosti, musí se naučit spořit. Jako subjekt v obecné ekonomii neoznačujeme jednotlivce ale domácnosti, jelikož jednotlivci mohou být velmi různorodí jako například ženy, muži, staří lidé, děti, nezaměstnaní či ekonomicky aktivní. Domácnosti nám seskupují všechny tyto typy dohromady.

3.2.2 Firmy

Dalším subjektem jsou firmy neboli podniky, které podle Nečase (2012, s.19) představují základní organizační jednotku podnikání. Firmy mohou být výrobní či prodejní, nebo mohou poskytovat služby, které fungují za účelem dosažení zisku. Firmy nakupují výrobní faktory jako půdu, práci a kapitál. Následně z těchto faktorů tvoří výrobky a služby, které následně prodávají jiným subjektům. Firmy jsou velmi různorodé, protože zahrnují subjekty, které mají různý typ vlastnictví, různou právní formu, velikost nebo různý odvětvový sektor.

3.2.3 Stát a zahraničí

Klíčovým subjektem pro ekonomiku je stát, protože vytváří systémové podmínky pro fungování celé ekonomiky. Stát dle Nečase (2012, s. 19) udává v ekonomice pravidla a z nějaké části do ekonomiky vždy zasahuje. Stejně jako domácnosti a firmy se podílí na tvorbě poptávky. Skládá se z mnoha institucí, které mají odlišné funkce a kompetence. Mezi státní instituce patří vláda a ministerstvo (moc výkonná), poslanecká sněmovna a senát (moc zákonodárná), dále prezident nebo Česká národní banka.

Zahraníčí je subjekt, jenž na trhu zboží a služeb vytváří poptávku, která představuje export a nabídku, která značí import. Závisí tedy na domácnostech, firmách i státu. (Nečas, 2012, s.19)

3.3 Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti je jedním z důležitých ekonomických ukazatelů. Králová (2010, s. 41) udává, že míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl nezaměstnaných k ekonomicky aktivním. Vypočte se tedy podílem nezaměstnaných, kteří práci aktivně hledají a jsou

schopti to dokázat, na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (15-64 let). Jako ekonomicky aktivní obyvatele považujeme ty, kteří buď pracují nebo jsou aktuálně nezaměstnaní, ale práci si aktivně hledají. Ekonomicky neaktivní jsou ti lidé, kteří práci nemají a zároveň si žádnou nehledají. Míru nezaměstnanosti vyjadřujeme v procentech.

Nezaměstnanost se od roku 2012 vyjadřuje také podílem nezaměstnaných osob. Ten ukazuje podíl registrovaných nezaměstnaných na úřadu práce vůči všem obyvatelům ve věku, kdy jsou práceschopní (15-64 let). Podíl nezaměstnaných osob je vždy menší než míra nezaměstnanosti, protože v tomto ukazateli jsou obsaženy také ekonomicky neaktivní osoby, jako jsou studenti, důchodci nebo osoby na rodičovské dovolené. Tento nový ukazatel se však nepoužívá v rámci mezinárodního srovnání a slouží jen pro využití jednotlivého státu. (ČSÚ, 2014)

Velkým problémem současné společnosti je podle Nečase (2012, s. 28) nedobrovolná nezaměstnanost. To se děje, pokud se člověk aktivně snaží práci najít, nebo pokud je již připraven do práce nastoupit. Oproti tomu dobrovolná nezaměstnanost nastává, pokud lidé nemají o práci zájem, což může být v případě, že jsou finančně zajištěni, dávají přednost volnému času či je jejich podpora větší než možná finanční odměna za práci.

3.3.1 Dělení nezaměstnanosti

- a) Frikční nezaměstnanost podle Králové (2010, s. 43) vyjadřuje přirozené přecházení pracovníků z jednoho zaměstnání do druhého. Tyto změny zaměstnání jsou zapříčiněny v nedokonalé mobilitě pracovních sil nebo ve společnosti, jenž nemá kvalitní informovanost o volných pracovních místech a příležitostech. Frikční nezaměstnanost je z velké části nezaviněná a může vznikat díky životním cyklům. Zároveň frikční nezaměstnanost zpravidla netrvá dlouho.
- b) Strukturální nezaměstnanost je typ nezaměstnanosti, který vzniká, pokud je nesoulad mezi nabídkou a poptávkou po pracovních pozicích. Obvykle má delší trvání než frikční nezaměstnanost, protože často vyžaduje rekvalifikaci. Podle Králové (2010, s. 43) ji lze dělit na profesní a regionální, protože dochází k nerovnováze v jednotlivých oblastech a povoláních.

Sojka a konečný (2006, s. 81.) uvádějí, že *„Největším problémem je rekvalifikace starších pracovníků, jejichž kvalifikace zastarala a přizpůsobivost je již malá a perspektivy jejich využití omezené.“*

- c) Cyklická nezaměstnanost velmi úzce souvisí s cyklickým vývojem tržní ekonomiky. V momentě, kdy je celková poptávka po práci nízká, tak dochází k zvýšení nezaměstnanosti. V období recese má tendenci růst a výrazně ubývat při konjunktúře. Je ovlivněná vztahem mezi potenciálním a skutečným HDP. Podobně jako strukturální nezaměstnanost má i cyklická závažné dopady na ekonomiku a její řešení není jednoduché. Pokud se růst ekonomiky obnoví, cyklická nezaměstnanost mizí. (Králová, 2010, s. 43, 44)
- d) Sezónní nezaměstnanost je typ nezaměstnanosti, jenž je spojen se sezónními zaměstnáními jako zemědělství, cestovní ruch nebo stavebnictví. Lze ji uvádět jako střednědobou nedobrovolnou nezaměstnanost (Nečas, 2012, s. 28).

Dle délky trvání se nezaměstnanost dělí na krátkodobou, která trvá nanejvýše 3 měsíce či střednědobou, která se vyznačuje délkou trvání od 3 měsíců až do 1 roku. Dlouhodobě nezaměstnaní jsou ti, kteří jsou nezaměstnaní rok a více. Nezaměstnaní lidé, kteří nemají práci déle než rok, mají velký dopad na stát a je pro ně těžké se vrátit zpátky do zaměstnání, protože již nemají správnou pracovní morálku. (Nečas, 2012, s.28)

Nezaměstnanost má veliké a neblahé dopady. Ekonomické dopady nastávají, pokud je míra nezaměstnanosti vyšší než přirozená míra nezaměstnanosti. V tom případě dochází k projevu recese či poklesu mezd. Naproti tomu, pokud je přirozená míra nezaměstnanosti vyšší než míra nezaměstnanosti, hrozí tzv. přehřátí ekonomiky. Přirozená míra nezaměstnanosti se dle Nečase (2012, s. 29) vyskytuje, pokud je reálný produkt na úrovni potenciálního produktu a zároveň je stabilní míra inflace. Okunův zákon nám říká, že při poklesu HDP o dvě procenta potenciálního produktu se úroveň nezaměstnanosti průměrně zvedne o jedno procento. Důsledkem vysoké nezaměstnanosti mohou být i sociální dopady. S nezaměstnaností často souvisí špatné sociální podmínky pro obyvatele, kteří jsou nezaměstnaní (Sojka, Konečný, 2006, s. 82).

Důvodů vzniku nezaměstnanosti může být dle Nečase (2012, s. 29) několik. Například pokud se informace o pracovních příležitostech nedostávají k nezaměstnaným, nemůže naplno fungovat trh práce nebo se v některých ekonomikách často vyskytují vysoké podpory pro nezaměstnané, což nezaměstnané do práce určitě nenaláká. Další důvody mohou být nepřiměřená minimální mzda, neefektivita mezd, mzdová rigidita nebo probíhající transformace struktury ekonomiky.

3.4 Hrubý domácí produkt

Ekonomický ukazatel HDP vyjadřuje celkové hodnoty statků a služeb, které jsou nově vytvořeny na daném území za určité období. HDP se vyjadřuje v penězích a je to jeden z klíčových ukazatelů výkonnosti ekonomiky.

Pro vyjádření hrubého domácího produktu se používají tři varianty. Může se udávat v absolutním vyjádření, které se používá především, pokud chceme vyjádřit ekonomickou sílu země, města nebo jakéhokoliv regionu. Dále se může udávat v přepočtu na jednoho obyvatele, kdy tento ukazatel ukazuje na úroveň vyspělosti daného území, bez ohledu na její velikost. Poslední možností vyjádření HDP je meziroční změna, jenž se udává v procentech. Tento ukazatel slouží pro porovnání ekonomického vývoje na daném území. S hrubým domácím produktem se zde pracuje v reálných cenách a určuje se, zda jde o růst, pokles nebo stagnaci daného regionu. (Nečas, 2012, s. 24)

Sojka a Konečný (2006, s. 47) uvádějí možnosti pro měření ekonomiky následovně. *„I když ukazatele HDP a hrubý národní produkt používáme pro měření výkonnosti ekonomiky nejčastěji, nejsou zdaleka jejím ideálním odrazem. Na jedné straně neměří všechny statky a služby, které byly v ekonomice v daném období vytvořeny, protože zachycuje pouze ty, které vyprodukovala oficiální ekonomika. Nové statky a služby však vznikají i při činnostech v domácnosti, při protislužbách či melouchaření. Tyto činnosti však nejsou zdaňovány a nejsou vykazovány ve statistikách. V této souvislosti se používá pojem podzemní ekonomika či stínová ekonomika (která má zčásti peněžní podobu a zčásti jde o naturální výrobu), její výkony se však velmi obtížně odhadují.“*

Na ukazateli HDP se však projevuje faktor, který hrubý domácí produkt zkresluje a tím je dle Nečase (2012, s. 25) tzv. stínová ekonomika. Jedná se o část ekonomického produktu, se kterým HDP nepočítá. Faktory, které ovlivňují HDP, ale nejsou v rámci hrubého domácího produktu zobrazovány jsou šedá ekonomika, černá ekonomika a produkce domácností. V případě šedé ekonomiky se jedná o nezákonnou produkci, kdy se subjekt vyhýbá odvodům daní, poplatkům apod. Černá ekonomika znamená nezákonnou či trestnou činnost. Může to být produkce drog, krádeže či obchodování s lidmi. Oproti tomu produkce domácností je legální činnost, ale je to produkce pouze pro vlastní spotřebu, jako například chov zvířat, pěstování ovoce nebo kutilství. Ani tuto činnost však nelze započítat do hrubého domácího produktu.

3.4.1 Výpočet HDP

Jak je možné HDP vypočítat uvádí ve své knize Sojka a Konečný (2006, s. 45.) „*Výkonnost ekonomiky můžeme zjišťovat produktovou metodou, která sečítá hodnotu všech finálních statků a služeb prodávaných firmami domácnostem, nebo důchodovou metodou, kdy sečítáme všechny důchody vyplacené firmami domácnostem.*“

- a) Produktová metoda. Pokud se počítá HDP produktovou metodou, je dle Nečase (2012, s. 23) třeba znát součet všech přidaných hodnot na daném území, za dané sledované období, ke kterému se přičítají čisté daně za výrobky.
- b) Důchodová metoda. Při výpočtu důchodovou metodou jsou pro nás klíčové položky: Mzdy a platy, renta, čistý úrok, odpisy a nepřímé daně z podnikání (Sojka, Konečný, 2006, s. 45).
- c) Výdajová metoda. Do výpočtu HDP zařazujeme položky: Osobní výdaje na spotřebu, hrubé soukromé domácí investice, vládní výdaje na nákup statků a služeb a saldo obchodní bilance (Nečas, 2012, s. 23).

3.4.2 Hrubý národní důchod

S pojmem HDP úzce souvisí hrubý národní důchod. Zatímco hrubý domácí produkt vyjadřuje, jaké množství zboží a služeb se vyrobilo v konkrétním období v dané ekonomice, hrubý národní důchod dle ČSÚ (2015) upravuje hodnotu HDP o saldo prvotních důchodů s nerezidenty. Národní důchod přičítá k hrubému domácímu produktu důchody rezidentů ze zahraničí a odečítá důchody, které měli nerezidenti v domácí ekonomice. Pokud je saldo prvotních důchodů kladné, je ekonomika čistým příjemcem a hrubý národní důchod má vyšší hodnotu než hrubý domácí produkt. Hrubý národní důchod je nižší v případě, že saldo je záporné a tím pádem se ekonomika stává čistým plátcem.

3.4.3 Hrubá přidaná hodnota

ČSÚ (2014) udává, že hrubá přidaná hodnota vyjadřuje nově vytvořenou hodnotu, jenž získávají institucionální jednotky výměnou za používání svých výrobních kapacit. Tato hodnota lze vypočítat jako rozdíl mezi celkovou produkcí, která je oceněna v základních cenách a mezi spotřebou, jenž je oceněna v kupních cenách. Hrubá přidaná hodnota se popisuje také jako odvětví nebo institucionální sektor a její souhrn za všechna odvětví

národního hospodářství v součtu s čistými daněmi z produktů představuje hrubý domácí produkt. (ČSÚ, 2014)

3.5 Mezinárodní obchod a platební bilance

Mezinárodní obchod představuje výměnu zboží či služeb různých subjektů daného státu v měřítku světového hospodářství. Jak moc je stát zapojen do mezinárodního obchodu vyjadřujeme jako otevřenost ekonomiky. Mezinárodní obchod dle Králové (2010, s. 99) může probíhat na více úrovních. Pokud obchod probíhá pouze mezi dvěma zeměmi, jedná se o vztah bilaterální neboli dvojstranný. Dále může být vztah, kterého jsou součástí tři země a ten se nazývá trilaterální, nebo mezi více než třemi zeměmi a ten se označuje jako multilaterální. Dříve se nejčastěji používal obchod v rámci výměny zboží, ale postupem času se více objevuje obchod formou výměny služeb, jako jsou služby bankovní, pojišťovací nebo reklamní.

Důležitým cílem pro ekonomiku je volný zahraniční obchod. Pokud má tento obchod fungovat, musí fungovat např. volná tvorba cen, volná převoditelnost měny, volný směnný kurz, žádná cla nebo volný pohyb statků a služeb (Králová, 2010, s. 101).

Králová (2010, s. 98) popisuje nejdůležitější výhody a nevýhody mezinárodního obchodu následovně. „...světová dělba práce, která vede ke snížení nákladů na výrobu; využití místních výhod; vyrovnání nedostatku a přebytku mezi zeměmi, např. při neúrodě; nižší ceny díky mezinárodní konkurenci; zvýšení životní úrovně obyvatelstva; snížení nebezpečí válečných konfliktů. Naproti tomu je třeba zmínit negativa, která s sebou mezinárodní vztahy a obchod přináší: ztráta národní samostatnosti; možné odbytové krize i krize zaměstnanosti, pokud se určitá země silně specializuje pouze na určitou oblast hospodaření.“

S mezinárodním obchodem úzce souvisí platební bilance. Platební bilance země znamená peněžní hodnotu všech ekonomických pohybů mezi danou zemí a ostatními zeměmi v určitém daném období, tedy zaslané a přijaté platby. Mezi tyto transakce dle Sojky a Konečného (2006) řadíme vývoz a dovoz statků a služeb, pohyby investičních zdrojů, dary a přesuny peněžních prostředků. Dva nejpoužívanější účty platební bilance jsou běžný účet a finanční účet.

Sojka a Konečný uvádí (2006, s.166): „Platební bilance má podobu účtu, ve kterém jsou zaznamenávány kreditní a debetní položky. Z hlediska platební bilance je položka

debetní, je-li výsledkem transakce tok peněžních prostředků ze země do okolního světa. Naopak za kreditní položku považujeme takovou transakci, která vede k přísunu finančních prostředků do země. Z tohoto hlediska jsou typicky debetní položkou např. dovozy, zatímco vývozy mají povahu kreditní položky.“

Na rozdíl od platební bilance, obchodní bilance udává pohyb statků a služeb z dané země a její pohyb do země, bez ohledu na zaplacení. Rozdíl mezi exportem a importem statků a služeb se udává jako saldo obchodní bilance.

3.6 Nabídka a poptávka

3.6.1 Nabídka

Nabídka, jak udává Asmatulayeva (2017, s. 47), popisuje, jaké množství produkce jsou firmy ochotny vyrábět za určitou cenu. Zákon rostoucí nabídky znamená, že čím je cena vyšší, tím jsou firmy ochotné vyrobit více zboží, a naopak méně produktů firmy nabízejí spotřebitelům, pokud je cena nižší. Křivka nabídky je vždy rostoucí.

Nabídka se značí písmenem S (Supply) a Asmatulayeva (2017, s. 47) udává její dělení na několik typů.

- a) Individuální nabídka. Tento druh nabídky znamená nabídku jedné konkrétní firmy jednoho druhu zboží.
- b) Tržní nabídka. Jedná se o nabídku jednoho produktu nebo služby všech firem na trhu. Tržní nabídku lze vypočítat jako sumu všech individuálních nabídek.
- c) Agregátní nabídka. Agregátní nabídka je nabídka všech firem. Jedná se o ukazatel makroekonomie.

Nabídka a nabízené množství, jak popisuje Asmatulayeva (2017, s. 49), jsou ovlivněny změnami cen a jinými necenovými faktory. Jedním z ovlivňujících faktorů je cena výrobních faktorů. Pokud má podnik levné výrobní faktory, bude schopen vyrobit více finálních produktů a tím vzroste tržní nabídka. Naopak pokud budou vysoké ceny za výrobní faktory, tak podnik bude muset omezit svou výrobu, a tím bude klesat také nabídka. Další faktor, jenž kromě jiného ovlivňuje nabídku je cena za ropu. Čím větší je cena ropy, tím větší jsou náklady firmy, a naopak pokles ceny ropy nabídku stimuluje. Posledním významným determinantem nabídky je státní politika a regulace. Firmy

snižují svou nabídku, pokud dochází k zavedení nových bariér, zákonů či regulací ze strany státu. Jestliže stát podporuje podnikatele, tak se nabídka na trhu zvyšuje.

3.6.2 Poptávka

Poptávka vyjadřuje, jak velké množství produktů jsou ochotni kupovat spotřebitelé za určitou cenu. Čím nižší je cena, tím spotřebitelé nakupují více, a naopak čím je cena vyšší, tím méně jsou spotřebitelé ochotni nakupovat. Tento vztah je dán zákonem klesající poptávky, a tím pádem křivka poptávky je vždy klesající. (Asmatulayeva, 2017, s. 42)

Poptávka se značí písmenem D (Demand) a Asmatulayeva (2017, s. 42) ji dělí na několik typů.

- a) Individuální poptávka. Znamená poptávku jediného kupujícího či poptávku po výrobcích nebo službách jediného výrobce.
- b) Dílčí (tržní) poptávka. Značí poptávku všech spotřebitelů po jednom konkrétním výrobku nebo službě.
- c) Agregátní (celková) poptávka. Tento druh poptávky podle Králové (2010, s. 14) vyjadřuje souhrn všech zamýšlených koupí na trhu. Agregátní poptávka je objem výrobků, které mají v úmyslu spotřebitelé koupit a objem cen, za které jsou spotřebitelé tyto výrobky ochotni koupit. Agregátní poptávka se řadí do makroekonomie.

Stejně jako nabídka, tak i poptávka je, jak udává Asmatulayeva (2017, s. 45), ovlivněna jinými faktory. Mezi tyto faktory patří preference spotřebitelů, příjem spotřebitelů a demografický růst nebo pokles. Preference spotřebitelů znamená, že pokud mají spotřebitelé například zájem o zdravý způsob života, tak to povede ke snížení poptávky po nezdravém jídle. V tomto případě to ale naopak povede ke zvýšení poptávky po vegetariánském jídle. Příjem spotřebitelů značí, že čím jsou vyšší příjmy spotřebitelů, tím si mohou dovolit více nákupů. Pokud dojde ke zvýšení platů či důchodů, tak dochází k růstu poptávky a pokud dojde ke snížení příjmů, tak naopak poptávka klesá. Posledním důležitým faktorem, jenž ovlivňuje poptávku je demografický růst nebo pokles. Lidé nakupují více výrobků a služeb, pokud jich je více, a naopak čím je v ekonomice méně lidí, tím méně se nakupuje.

3.7 Finanční příjmy

3.7.1 Mzdy a platy

Dalším ekonomickým ukazatelem jsou mzdy a platy. Lidé, kteří pracují ve veřejných službách, jako jsou stát, státní fondy, příspěvkové organizace, územní samosprávné celky nebo školství, které je zřizováno veřejnými subjekty jsou za svou práci odměňováni platem. Oproti tomu zaměstnanci ostatních zaměstnavatelů jsou odměňováni mzdou. (Šubrt, 2014, s. 44)

Mzdy se dělí dle PPF Group (2023) na několik typů. Nominální mzda obsahuje pracovní příjmy, které byly zaměstnanci zúčtovány k výplatě v daném období. Druhým typem je reálná mzda, která započítává zvýšení spotřebitelských cen a inflaci. Reálná mzda je tedy nominální mzda očištěná o inflaci a značí poměr ceny životních potřeb vůči vyplacené odměně za práci.

Hrubá mzda udává počet finančních prostředků, které má dostat pracovník za výkon práce, ale ještě není očištěna o žádné srážky. Důležitým termínem je také čistá mzda, která navazuje na hrubou mzdu. Čistá mzda podle Lipovské (2017, s. 79) vyjadřuje, kolik dostane pracovník peněžních prostředků již po povinných srážkách, které jsou dány zákonem. První srážka daná zákonem je zdravotní pojištění, které tvoří 13,5 % z hrubé mzdy (9 % se očišťuje zaměstnavateli a 4,5 % zaměstnanci). Další srážkou z hrubé mzdy je sociální pojištění, které tvoří 31,5 % (6,5 % platí zaměstnanec a 25 % zaměstnavatel). Poslední výraznou srážkou z hrubé mzdy je dle Lipovské (2017, s.79) záloha na daň ze závislé činnosti, která se v průběhu roku sráží ze mzdy ve formě zálohy. Tato daň se na konci zdaňovacího období vyúčtuje a může vyjít daňový bonus, který se jako přeplatek vrací.

Minimální mzda, kterou popisuje Šubrt (2014, s. 50) představuje nejnižší možnou úroveň odměny za vykonanou práci. Mzda ani plat nesmějí být nižší, než je aktuálně nastavená minimální mzda. V současné době je vymezena základní sazba minimální mzdy a také snížená sazba minimální mzdy, která se využívá pro invalidní důchodce, kteří mají omezené pracovní uplatnění. Sazba je stanovena měsíční i hodinová a aktuálně je určena pro pracovní dobu ve výši 40 hodin týdně. Pokud zaměstnanec nenaplní týdenní pracovní dobu, tak se hodinová sazba upravuje a tím pádem úměrně zvyšuje. Tato sazba platí i v soukromé sféře v rámci platů. (Šubrt, 2014, s. 50)

Zaměstnavatel by měl vždy mít vlastní promyšlenou mzdovou politiku. Konkrétní cíle by měly být například zisk kvalitních pracovníků, kteří budou vykonávat pečlivě svou práci. Dále motivování či stimulovali svých zaměstnanců k výkonu jejich práce a k požadovanému pracovnímu chování a nasazení. Důležité je také vytvořit spravedlivou mzdovou diferenciaci, která bude v rámci všech podmínek státu. V neposlední řadě je stěžejní správně vytvořit celkový objem mzdových prostředků, aby udržoval konkurenceschopnost podniku, a to nejen v rámci zatěžování celkových nákladů, ale i na trhu práce. (Šubrt, 2014, s. 38)

3.7.2 Starobní důchod

Starobní důchod je jeden ze čtyř důchodů v rámci českého důchodového systému (další typy důchodů jsou invalidní, sirotčí a vdovský či vdovecký). Jedná se o dávku, kterou občan dostává od státu a tento příjem slouží jako náhrada mzdy v období stáří. Podmínky, které jsou třeba k získání starobního důchodu jsou dvě. Člověk musí splnit důchodový věk a zároveň získat potřebnou dobu důchodového pojištění. K roku 2018 je určen starobní důchod pro obyvatele ve věku 65 let a výše. Tento důchodový věk se v ČR však týká pouze osob, které byly narozeny po roce 1965. Lidé, kteří se narodili dříve mají důchodový věk nastaven jinak, a to tabulkově. (Česká správa sociálního zabezpečení)

3.8 Ekonomické sektory hospodářství

Ekonomické sektory v národním hospodářství rozdělují ekonomiku do jednotlivých činností. Sektory se od sebe rozlišují druhem ekonomické činnosti. Obecně platí, že pokud je ekonomika daného státu vyspělá, tak má větší podíl terciárního (případně kvartérního) než primárního sektoru. V národním hospodářství se dle ČSÚ (2004, s. 125) sektory rozdělují do tří nebo do čtyř sektorů (věda, výzkum a školství jsou často řazeny do třetího sektoru), které jsou následující.

- a) Primární sektor. Tento sektor obsahuje všechny typy ekonomických činností, kdy se přírodní zdroje přeměňují na základní produkty. Dle Králové (2010, s. 8) sem lze zařadit zemědělství, těžební průmysl nebo lesnictví a jedná se o tzv. prvovýrobu.
- b) Sekundární sektor. Dle Králové (2010, s. 8) se jedná o sektor výroby a průmyslu, ve kterém se přeměňují suroviny na hotové výrobky či zboží. Do sekundárního sektoru patří zpracovatelský průmysl (potravinářský, textilní, sklářský, chemický), stavebnictví nebo rozvod energií.

- c) Terciární sektor. Tento sektor obsahuje lidskou činnost, jejíž základem je poskytování služeb a se službami související ekonomická činnost (ČSÚ, 2004, s. 125).
- d) Kvartérní sektor obsahuje vědu, výzkum a školství

Každý jednotlivý sektor má pro národní ekonomiku důležitý význam. Obecně však platí, že mezi tímto rozdělením do sektorů lze najít tři hlavní odvětví, se kterými ostatní aktivity úzce souvisí. Tato odvětví národního hospodářství jsou zemědělství, průmysl a služby.

3.8.1 Zemědělství

Zemědělství spadá do primárního sektoru národního hospodářství a obstarává převážnou část spotřeby potravin a jiných potravinářských surovin. Zemědělství se dělí na živočišnou a rostlinnou výrobu. Rostlinná výroba se zabývá pěstováním užitkových rostlin, oproti tomu živočišná se vyznačuje chovem hospodářských zvířat. (Králová, 2010, s. 10)

Sociologická encyklopedie (2018) ve svém článku popisuje různorodost zemědělství. *„V nejširším slova smyslu je do zemědělství někdy zahrnováno lesnictví, rybářství, včelařství či hedvábnictví aj. Naopak v úzkém slova smyslu je za zemědělství považována pouze rostlinná výroba, zatímco živočišná výroba je pokládána za svého druhu zpracovatelský obor. Jinak mezi rostlinnou a živočišnou výrobou existují těsné vazby vzájemné podmíněnosti, i když základ tvoří rostlinná výroba. Zemědělství je typickým představitelem odvětví náležejícího mezi tzv. primární lidské aktivity (je nazýváno primárním hospodářským sektorem).“*

Zemědělství patří mezi nejstarší ekonomické činnosti lidí na zemi. Od sběru a lovu v době kamenné se přecházelo k zemědělství a vznikala první společná dělba práce. Zemědělství se postupně, ale pomalu vyvíjelo, a to i díky přírodním klimatickým podmínkám, které mají dodnes na zemědělství nejvýznamnější vliv. V 17. a 18. století dochází k výraznému progresu v rámci zemědělství prostřednictvím zemědělské revoluce. Základní změny se udály především v rámci osevních postupů. Na modernizaci zemědělství mají významný vliv vědy jako fyzika, biologie, klimatologie, zootechnika či chemie. (Sociologická encyklopedie, 2018)

Výroba v zemědělství je podle Králové (2010, s. 10) charakteristická dlouhodobějším charakterem či vyšším stupněm nejistoty při prodeji výrobků. Tím je dáno, že zemědělská

výroba se často musí dotovat, neboť náklady na prodej a výrobu jsou často vyšší než možnosti zemědělských pracovníků.

V České republice jsou aktuálně nejdůležitější skupinou plodin obilniny, které zabírají v rámci rozlohy České republiky více než polovinu osevních ploch. Rostlinná výroba produkuje dále například olejninu, luskoviny, pícniny, ovoce, zeleninu, brambory, cukrovou řepu nebo chmel. Rostlinná výroba je nedílnou součástí živočišné výroby, protože slouží jako zdroj krmiv pro zvířata. Mezi cíle živočišné výroby patří produkce masa, mléka či vajec. V České republice není takový dostatek potravin, aby uspokojil spotřebitele, tudíž je nutné dovážet zboží ze zahraničí. Zároveň je ale zemědělská výroba u nás velmi kvalitní, a to znamená vývoz českých produktů do jiných zemí. (EAGRI)

Českou republiku od druhé světové války významně ovlivnila kolektivizace zemědělství, která byla připravována již od konce druhé světové války. Její hlavní fáze probíhala v letech 1948-1960, ale pokračovala v určité míře až do roku 1989. Jedná se o proces, při němž dochází ke změně vlastnictví půdy a výrobních zařízeních na venkově. Ze soukromého vlastnictví nastává družstevní a státní vlastnictví. Tento proces probíhal v bývalých socialistických státech, kde moc získala komunistická strana a významně upravil strukturu vesnické komunity. V té době byla družstevní forma hospodaření považována za nejlepší způsob přechodu od do té doby převažující malovýroby k velkovýrobě. Vznikaly tak státní zemědělské podniky. (Sociologická encyklopedie, 2018)

Sociologická encyklopedie (2018) popisuje, jak probíhala kolektivizace zemědělství v tehdejší Československu. *„Konfiskace majetku Němců a kolaborantů, konfiskace na základě zákona o revizi pozemkové reformy a později i podle zákona o nové pozemkové reformě byly většinou vedeny tak, aby byl potlačen hospodářský vliv zámožnějších zemědělců a odpůrců kolektivizace. Tím vznikly vhodné podmínky pro získání plné kontroly státních a stranických orgánů nad zemědělskou výrobou. Zemědělská výrobní družstva pro společné obdělávání půdy vznikala za podpory ministerstva zemědělství a zemských národních výborů již před únorem 1948, ale rozsáhlá kolektivizace zemědělství podle sovětského vzoru byla zahájena až po přijetí zákona o JZD a po IX. sjezdu KSČ v roce 1949. Zřizovaná JZD tvořila několik skupin podle úrovně výrobní kooperace. JZD I. a II. typu, která byla jen přechodnou formou, se vyznačovala společným prováděním polních prací a využíváním strojů, ale rozdělování se provádělo*

ještě s ohledem na výměru vnesených pozemků. JZD vyšších typů (III. a IV.) již představovala družstevní hospodářství se společnou rostlinnou a živočišnou výrobou a s převážnou většinou společných výrobních prostředků.“

3.8.2 Průmysl

Průmysl je důležitou součástí každého státu a dle struktury národního hospodářství ho řadíme do primárního i sekundárního sektoru. Jedná se o výrobní odvětví světového hospodářství. Suroviny se přeměňují na polotovary, které jsou dále zpracovány na hotové výrobky za účelem prodeje spotřebitelům. Králová (2010, s. 9) udává, že průmysl je základní složkou světového hospodářství, neboť se na celkovém hospodářství podílí více než z 80 % a pracuje v něm zhruba 500 miliónů lidí. Podílí se největší složkou na výrobě kapitálových statků a má také nejvyšší podíl v rámci zahraničního obchodu.

Z průmyslu vychází celá řada různých výrobků, a proto ho dělíme na jednotlivá odvětví a obory. Průmysl lze dělit například dle typu výrobků, na průmysl těžký a lehký. Další dělení průmyslu je na těžební, zpracovatelský a energetický. (Králová, 2010, s. 9)

Jeden z nejvýznamnějších průmyslů je těžební průmysl, který vyrábí například paliva, horniny, rudy, rašelinu a další.

Průmysl zpracovatelský upravuje jednotlivé suroviny z těžebního průmyslu a ze zemědělství. Do zpracovatelského průmyslu patří textilní průmysl, hutnický, kožedělní, obuvnický, elektrotechnický nebo strojírenský.

Textilní průmysl je dalším významným průmyslem. Řadíme ho do lehkého průmyslu i díky tomu, že pro svou výrobu nevyžaduje takové množství materiálu. Je to odvětví průmyslu, které zpracovává textilní materiály, oblečení a látky. Výsledné produkty tedy mohou být oděvy, obuv apod. Výroba textilií se skládá z několika stupňů, přičemž každý jednotlivý stupeň je uzavřený celek s charakteristickou strukturou. Textilní průmysl je důležitou součástí nejen světové ekonomiky, ale i české. Textilní průmysl je oproti ostatním odvětvím charakteristický v tom, že zaměstnává jedno z největších množství pracovní síly po celém světě. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2008, s. 41)

Sklářský průmysl patří k tradičním odvětvím zpracovatelského průmyslu v Čechách a zabývá se zpracováním skla a následnou výrobou skleněných produktů. Tento průmysl vyrábí především plochá skla, obalová skla, užitková skla či skleněná vlákna. Asociace

sklářského a keramického průmyslu popisuje na svých webových stránkách historii tohoto odvětví. „V devadesátých letech minulého století se ve sklářském průmyslu v České republice vytvořila a stabilizovala nová vlastnická struktura s vysokou zahraniční kapitálovou účastí mezinárodních koncernů. V návaznosti na to byla výrazně modernizována, koncentrována a restrukturalizována výrobní základna největších podniků sklářského průmyslu.“

Pro dnešní moderní dobu je velmi důležitý také elektrotechnický průmysl. Je stále inovován a v průběhu období se mění. Stará se o výrobu elektronických a elektrických zařízení, různých komponentů a systémů. Výrobky tohoto průmyslu se používají v domácnostech, firmách, zdravotnictví nebo průmyslu. Dalším rozsáhlým průmyslovým odvětvím je dřevozpracující průmysl, který zpracovává dřevo, a vyrábí z něj různé výrobky. (ČSÚ, 2007, s. 113)

3.8.3 Služby

Služby patří mezi nejmladší druh ekonomické činnosti lidí. V dřívějších dobách patřilo zemědělství a lov v podstatě k jediné hospodářské aktivitě. Později v antice a středověku se do popředí však dostávají řemesla a obchod. V 19. století dochází k významným změnám, a to díky technickému pokroku a novým objevům. Ve 20. století vyvrcholila průmyslová éra díky vzniku manufaktur. Neustálý pokrok však předznamenal rozvoj služeb a ve 20. století začíná sektor služeb převyšovat nad průmyslem v podílu na zaměstnanosti i v HDP.

Služby často řadíme do tzv. terciárního sektoru. Tento sektor se dle ČSÚ (2007, s. 125) skládá ze všech odvětví lidské činnosti, které poskytují služby jako například obchod, opravy motorových vozidel a zboží, pohostinství a ubytování, dopravu, cestovní ruch, veřejnou správu, školství, zdravotnictví, obranu a sociální zabezpečení, peněžnictví a pojišťovnictví a ostatní služby.

Finanční služby jsou součástí sektoru služeb. Jedná se o služby z oblasti finančního průmyslu, který zahrnuje všechny organizace, jež hospodaří s finančními prostředky. Finanční služby používají organizace či jednotlivci, kteří mají v plánu využívat své přebytkové finanční zdroje nebo chtějí získat cizí zdroje financování pro zajištění chodu svého podniku. Tento druh služeb využívá vždy nějakou finanční instituci. Finanční sektor se skládá z bankovníctví, finančních fondů, pojišťovnictví nebo z leasingových

společností. Zároveň propojuje všechny zbylé sektory hospodářství a je klíčový, protože pokud kolísá, tak má za důsledek nestabilní prostředí v celém hospodářství. Tento sektor je významně regulován a je pod dohledem, ať už v rámci státu či na mezinárodní úrovni. V rámci státu kontrolují finanční sektor instituty státní moci. (Management mania, 2017)

Dalším odvětvím sektoru služeb je zdravotnictví. Zdravotnictví zajišťuje zdravotnickou péči, jako léčení nemocí, diagnostiku, ošetřování nebo prevenci. Zdravotnictví je sektor, který v posledních letech postupuje stále vpřed, a tím pádem stále probíhá jeho vývoj a výzkum. Samotnou zdravotnickou péči mají na starost zdravotnická zařízení, jako jsou nemocnice, polikliniky, laboratoře nebo ordinace lékařů. Toto odvětví spravuje zpravidla ministerstvo zdravotnictví, které vydává legislativu, činí změny apod. Zdravotní pojišťovny se starají o financování zdravotních úkonů a zajišťují finanční prostředky pro zdravotnická zařízení. (Management mania, 2017)

Management mania (2016) uvádí další odvětví sektoru služeb. *„Veřejná správa je jádrem veřejného sektoru, je to správa veřejných věcí v rámci společnosti organizované do podoby státu. Jde o výkon veřejné moci ve státě, kterou disponuje v první řadě sám stát a dále další subjekty pověřené jejím výkonem.“* Veřejnou správu lze rozdělit na státní správu, která je vykonávána orgány státu a na samosprávu, kterou zajišťují samosprávné subjekty. Samosprávu lze také rozdělit na územní samosprávu nebo profesní a zájmovou samosprávu. Územní samosprávu spravují územně samosprávné celky, oproti tomu profesní a zájmovou samosprávu vykonávají profesní a zájmové skupiny, jako svazy či komory. (Management mania, 2016)

3.9 Současná ekonomická situace v ČR

Česká republika na konci roku 2022 patřila mezi státy, které měli podprůměrnou dynamiku HDP, a to i přesto, že přišel meziroční nárůst o 2,4 %. Tento nárůst byl dán především díky zvýšené zahraniční poptávce a tvorbě hrubého kapitálu. Naopak dynamiku ekonomického růstu brzdila spotřeba domácností. Reálná úroveň HDP překonala pandemický rok 2019. (ČSÚ, 2023, s. 6)

Hrubá přidaná hodnota v roce 2022 oproti předešlému roku stoupla o 2,5 %, přičemž největší podíl na růstu měly především služby. Naopak průmysl zaostával a jediným průmyslem, který neměl takové problémy byl zpracovatelský průmysl. ČSÚ (2023, s. 11) popisuje, jak se měnila situace v rámci průmyslu v roce 2022. *„Z odvětví mimo sektor*

služeb vzrostla za loňský rok HPH nejvíce ve zpracovatelském průmyslu (+2,9 %, příspěvek k růstu celé ekonomiky +0,7 p. b.), jenž profitoval ze solidní domácí i zahraniční poptávky a udržel si tak růst i na konci roku. To neplatí pro další odvětví – energetiku či stavebnictví. V zemědělství, lesnictví a rybářství klesla za loňský rok HPH o 2,4 % a zmírnila 15% propad z roku 2021.“ Dále v roce 2022 kladně hrubou přidanou hodnotu ovlivňovalo peněžnictví nebo činnost v oblasti nemovitostí, a naopak meziroční pokles přišel v rámci dopravy, pohostinství, ubytování a obchodu (ČSÚ, 2023, s. 4, 11).

V rámci ČR se také dle ČSÚ (2023, s. 9) zvýšil oproti roku 2022 vývoz služeb a zboží o 5,7 %. Export zaznamenal zvýšení o 3,8 %, zatímco služby o 16,7 %. Zároveň se zvyšuje i dovoz, který zaznamenal reálně v roce 2022 nárůst o 5,7 %. Co se týče bilance zahraničního obchodu tak jsme ale stále v deficitu ve výši 8,3 mld. Kč. Saldo obchodu se službami se stejně jako bilance zahraničního obchodu nevyvíjí v posledních letech příliš dobře a aktuálně je na úrovni přebytku 92,1 mld.

V posledních letech dochází, podle ČSÚ (2024) k mírnému poklesu v rámci nezaměstnanosti. Důkazem toho může být, že obecná míra nezaměstnanosti v roce 2022 byla na úrovni 2,2 % a v předešlém roce 2,3 %. Naopak co se týče zaměstnanosti, tak jednoznačně nejméně lidí pracovalo v tomto roce v primárním sektoru, a to pouze 130,6 tis. obyvatel. V sekundárním sektoru došlo k nárůstu pracovníků, z velké části díky textilnímu průmyslu na 1 896,9 tis. V terciárním sektoru pracovalo roku 2022 konkrétně 3 166, 5 tis. obyvatel, a i zde došlo k růstu počtu pracovníků. Tento sektor zaznamenal velký nárůst především v oblasti zdravotnictví a sociální péče.

V rámci mezd a platů dochází v posledních letech ke zvyšování. Konkrétně v roce 2022 dochází ke zvýšení mezd a platů o 8,8 % oproti předešlému roku. Reálné výdělky domácností však klesaly z důvodu prudkého cenového růstu. Znamenalo to, že reálné mzdy a platy poklesly o 6,4 % vůči roku 2021. Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v roce 2022 je na úrovni 40 353 Kč. (ČSÚ, 2023, s. 7)

4 Praktická část práce

4.1 Charakteristika obce Plesná a okolí

4.1.1 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj se nachází v západní části České republiky a tento kraj vznikl rozdělením Západočeského kraje na Karlovarský a Plzeňský kraj. Tento kraj na severu a západě uzavírá státní hranice se Spolkovou republikou Německo, na jihu má hranici s Plzeňským krajem a na východ sousedí s Ústeckým krajem. Karlovarský kraj patří svou rozlohou k nejmenším krajům České republiky. Konkrétně má rozlohu 3 310 km² a nachází se zde 134 obcí, jež jsou dále členěny do 527 částí. Kraj je rozdělen na tři okresy, a to na Cheb, Karlovy Vary a Sokolov. V okrese Cheb žilo v roce 2022 více než 76 tis. obyvatel. V Karlovarském okrese více než 92 tis. obyvatel a v okrese Sokolov necelých 70 tis. obyvatel. Karlovarský kraj je vyhlášen minerálními léčivými prameny a také díky nim je v tomto kraji rozšířen cestovní ruch. (ČSÚ, 2024)

4.1.2 Okres Cheb

Okres Cheb se nachází v Karlovarském kraji v západní části České republiky. Je to okres, který se nachází nejzápadněji v České republice. Tento okres má v současnosti rozlohu 1046 km² a nachází se zde 40 obcí, ze kterých je 10 považováno za města. Okres sousedí na západě se Spolkovou republikou Německo a na severovýchodě s dalšími okresy Karlovarského kraje, a to se Sokolovem a s Karlovými Vary. Tento okres má výhodnou polohu vůči Spolkové republice Německé, protože mají společnou hranici v délce 150 km. V okrese Cheb lze najít tři pověřené obecní úřady Aš, Cheb a Mariánské Lázně. (ČSÚ, 2024)

Brož (2019, s. 3,4) uvádí historický vývoj okresu Cheb. „*Po celé poválečné období byl význam města Chebu spojován s postavením okresního města. To, že ve městě sídlily okresní úřady přinášelo městu určité výhody, ale také vedlo k tomu, že se řízení města dostávalo do stínu rozhodování okresních orgánů. Okres Cheb se stal v roce 1949 spolu s dalšími dvanácti menšími okresy součástí Karlovarského kraje. Po ustavení ČSSR v roce 1960 vznikl sloučením bývalých okresů Cheb, Mariánské Lázně a Aš a části okresu Sokolov tzv. velký okres Cheb, jako součást Západočeského kraje, řízeného Krajským národním výborem v Plzni.*“

Mezi významné nerostné suroviny těžící se na Chebsku patří uhlí, kaolin, žula nebo čedič. Tento okres však vyniká minerálními léčivými prameny, přičemž v Mariánských Lázních se nachází 40 pramenů a ve Františkových Lázních 24 pramenů. (ČSÚ, 2024)

4.1.3 Město Plesná

Město Plesná se nachází v západních Čechách v Karlovarském kraji, v těsném sousedství s Německem a spadá do správního obvodu obce s rozšířenou působností Cheb a zároveň do okresu Cheb. Od 5. století v tomto regionu žili Slované, avšak první písemné zachované údaje z tohoto města pochází z 12.století našeho letopočtu. Plesná má rozlohu 19,26 km² a skládá se z pěti městských částí Lomnička, Smrčina, Vackov, Šneky a Plesná. Městský úřad Cheb má v Plesné funkci pověřeného obecního úřadu. (Město Plesná, 2024)

Roku 1850 město Plesná mělo již 1 462 obyvatel. V roce 1930 došlo k dalšímu významnějšímu sčítání lidu a konkrétní počet obyvatel v tomto roce byl 2 878. V těchto letech se již na území Plesné objevuje ve větším množství německé obyvatelstvo. V průběhu války byli poté Němci ve velké převaze. Aktuální hodnota počtu obyvatel k datu 31.12.2022 v tomto městě je 1917. (Město Plesná, 2024)

V poslední době dochází v Plesné k velkým změnám v rámci průmyslu. Dříve nejčastější textilní průmysl byl nahrazován odvětvím dekorováním porcelánu, ale v roce 2018 skončil. Dále se zde vyrábí obkladová mozaika, ale rozvinutý je i papírnický průmysl a elektrotechnický průmysl. (Město Plesná, 2024)

Ve městě můžeme najít mateřskou, základní školu, dále kulturní dům nebo městskou knihovnu. Je zde také možné najít společenské a sportovní organizace jako TJ Jiskra, Sbor dobrovolných hasičů nebo Sdružení myslivců. V dnešní době zde probíhá modernizace a rekonstrukce infrastruktury a je to i s pomocí partnerských měst. Důležitým rozhodnutím bylo navázání partnerských vztahů s německým městem Bad Brambachem. Mezi oběma městy byla vytvořena silnice, která se postupně rekonstruovala a dodnes má pro Plesnou důležitý význam. (Místopisy)

4.2 Odsun Němců a obměna obyvatelstva ve městě Plesná a okolí

Odsun Němců z Československa měl pro tento region velký význam. Po druhé světové válce se výrazně obměnila skladba obyvatelstva a tyto rozsáhlé změny výrazně ovlivňovaly ekonomickou situaci města Plesná a jejího okolí.

4.2.1 Období 1945-1959

Po druhé světové válce se uskutečnila v Postupimi mírová konference tří vítězných mocností. Mezi vítězné mocnosti patřil Sovětský svaz, Spojené státy americké a Spojené království. Výsledkem této konference bylo kromě jiného schválení odsunu německého obyvatelstva z Čech, Polska a Maďarska. Prezident Beneš po těchto jednáních vydal 19. května roku 1945 dekret o národní správě Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů. Další dekrety se týkaly potrestání nacistických zločinců a zrádců a také rozdělení pozemkového majetku Němců. Sudetští Němci byli díky tomu zbaveni občanských práv a majetku a velká část z nich byla internována do táborů a odvedena na nucené práce. (Šebesta, 2004, s. 155)

Na začátku roku 1946 bylo v západních Čechách k dispozici dvanáct sběrných středisek, kam byli Němci posíláni. Vůbec největším internačním táborem bylo středisko v Chebu mezi továrnami Eska a přádelnou Seiler. Náhlý odsun však pro Chebsko znamenal nepříznivé změny v hospodářství a odchod kvalifikované pracovní síly. Brož (2019, s. 7) uvádí, že národní správci tento urychlený odsun nedoporučovali. *„Omezení, kterým se zde museli Němci podřídit zasahovala do všech oblastí jejich každodenního života. Urychlené provádění odsunu neschvalovali národní správci z důvodu velkého nedostatku pracovních sil ve výrobních závodech a v zemědělství.“* Nejvýraznější odsun probíhal roku 1946 mezi červencem a říjnem. Do sovětské zóny bylo odsunuto z celého chebského regionu více než 14 tisíc Němců. (Brož, 2019, s. 6,7)

Pro porovnání, v září 1945 žilo na Chebsku celkem 75 189 Němců. V únoru dalšího roku již jen 60 240 a v březnu roku 1 947 dokonce jen 4 701 osob s německým původem. Po odsunech zůstalo v okrese Cheb 857 německých specialistů a dalších zhruba 3 tisíce občanů, kteří se v průběhu války hlásili k antifašistickému hnutí a zároveň chtěli v Československé republice zůstat. (Brož, 2019, s. 8)

Pro město Plesná znamenala Postupimská dohoda nástup prvních majitelů nebo zástupců státu v národních správách do vedení města. Dne 27. května roku 1945 po skončení druhé světové války dochází k významnému zvratu v osídlení i ve městě Plesná, kde dochází k výraznému snížení počtu obyvatel. Těmito změnami se Plesná opět začleňuje do Československé republiky. Při osvobození Plesné americkou armádou dochází k velké devastaci infrastruktury a to znamená, že v dalších letech se místní obyvatelé pokoušejí o nápravy. Po odsunu německých obyvatel přicházejí čeští a slovenští občané a vidí, že ve zdejších 24 továrnách je spousta příležitostí pro zaměstnání. (Bouček, 2001, s. 22)

Před osvobozením amerických vojsk čítalo město Plesná téměř 6 000 obyvatel a bylo na svoji velikost velmi zalidněné. V roce 1946 dochází k prvnímu sčítání lidu, kde se do statistik počítá pouze obyvatelstvo české a slovenské národnosti. Z výsledků je patrné, že v Plesné žilo v tuto dobu 313 obyvatel, z toho 140 mužů, 98 žen a 75 dětí. Téhož roku dochází k výrazným odsunům Němců, kdy mezi dubnem a říjnem je odsunuto z Plesné do Německa celkem 3387 osob. (Bouček, 2001, s. 27)

V Plesné i v ostatních městech okresu v následujících letech stále pokračovalo osídlování Čechy, Slováci a Rumuny. Na oficiálních stránkách města Plesná (2024) se uvádí počet odsunutých Němců, a naopak počet nových osídlitelů. *„Zatímco v červnu 1946 bylo napočítáno 658 Němců a 18 Čechů, v září téhož roku to bylo o 461 Němců méně a o 34 Čechů a 120 Slováků více. O tři léta později vypadala situace následovně: 103 Rumuni, 78 Němců, 49 Čechů, 17 Slováků a osm volyňských Čechů. O rok starší úřední zpráva hovoří o osmdesáti Slovácích, sedmasedmdesáti Němcích a sedmdesáti dvou Češích.“*

Místo odsunutých Němců se vláda snažila také o návrat Čechů, kteří v době druhé světové války žili v zahraničí. Roku 1946 se vrátilo do Chebu padesát rodin rakouských reemigrantů a o rok později se na Chebsko vrátilo více než 90 rodin volyňských Čechů, jež žili v předešlých letech na Ukrajině. Chebsko se snažilo i o příchod krajanů z Rumunska. Pro volyňské Čechy byly připraveny zemědělské usedlosti a pro reemigranty z Rumunska bylo především v plánu nalezení práce ve státních statcích nebo v rámci lesního dělnictví či textilního dělnictví. Volyňští Češi po osídlení Chebska nejčastěji pracovali v továrně Eska a v Seilerově přádelně. Původní plány velkého přísunu obyvatel nebyly dosaženy, avšak prvotní cíl osídlení byl splněn a o navrátilce z jiných zemí bylo řádně postaráno. Kromě velkého nárůstu obyvatel z Volyně

a Rumunska se v malém množství do okresu Cheb dostávali také reemigranti z Rakouska, Zakarpatské Ukrajiny, Maďarska, Polska, Bulharska a jihoamerického kontinentu. (Brož, 2019, s. 12), (Šebesta, 2004, s. 73, 74, 75)

Pracovní sílu se snažila tehdejší vláda najít také mezi Slováky, kterých nejvíce přicházelo do západních Čech v letech 1945-1954. Nosková a kol. (2000, s. 47) uvádí význam přísunu Slováků. *„Slovenskými dělníky a dělnicemi v textilním, sklářském, těžebním průmyslu bylo na krátkou dobu výrazně osídleno Ašsko, Chebsko, Sokolovsko či Karlovarsko. Do stejných oblastí přicházeli i slovenští brigádníci pro zemědělství – pracovali při žních, sběru chmele, cukrové řepy a dalších plodin; pracovali i při zpracování těchto plodin v průmyslových podnicích.“*

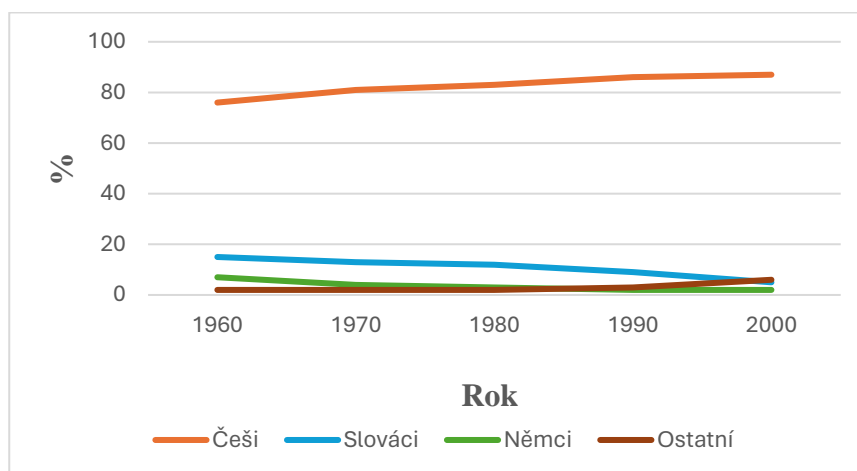
4.2.2 Období 1960-1989

Vláda se v období 70. let snažila o zvyšování porodnosti a zaznamenává úspěchy populační politiky. V první polovině 70. let dochází k navyšování mateřských i rodinných příspěvků. Mladým manželům byly od roku 1973 poskytovány výhodné půjčky do 30 tisíc korun včetně státního příspěvku na první dvě děti. (Brož, 2016, s.47)

V roce 1986 byl v podniku Tosta Aš přijat konsolidační program. Z důvodu nedostatku výrobních dělníků přicházejí noví zaměstnanci ze zahraničí, a to konkrétně z Kuby, Vietnamu či Mongolska. I v jiných městech tohoto okresu (např. město Plesná) dochází k přísunu dělníků z ciziny. Zaměstnání v Československu jim umožňovaly mezivládní dohody s tehdejšími socialistickými státy. (Brož, 2016, s.72)

Od roku 1960 se stále výrazně měnila národnostní struktura Chebska, což dokládá následující graf.

Graf 1 Zastoupení národností v okrese Cheb

Zdroj: Vlastní zpracování, Brož (2016, s. 91)

Při sčítání lidu se nejvíce obyvatel hlásilo v každém desetiletí k české a slovenské národnosti. K německé národnosti, na rozdíl od dob druhé světové války a těsně po ní, se hlásilo velmi malé procento obyvatel. V hojném počtu se zde vyskytovali a dodnes vyskytují Romové a Poláci. Dle Okresního národního výboru v roce 1960 žilo na Chebsku téměř 2 tisíce Romů a o dvacet let později již více než 2 tisíce. Konkrétně nejvíce obyvatel Romské národnosti se v rámci tohoto okresu vždy nejvíce objevovalo v Chebu. Významnou národnostní menšinou Chebska jsou od osmdesátých let Vietnamci, kteří se od prvotních začlenění při nabírání pracovních sil osamostatnili a velká část z nich v posledních desetiletích začala podnikat. Velká část vietnamských podnikatelů se dostávala v tomto období do okresu Cheb právě z Německa. (Brož, 2016, s. 91)

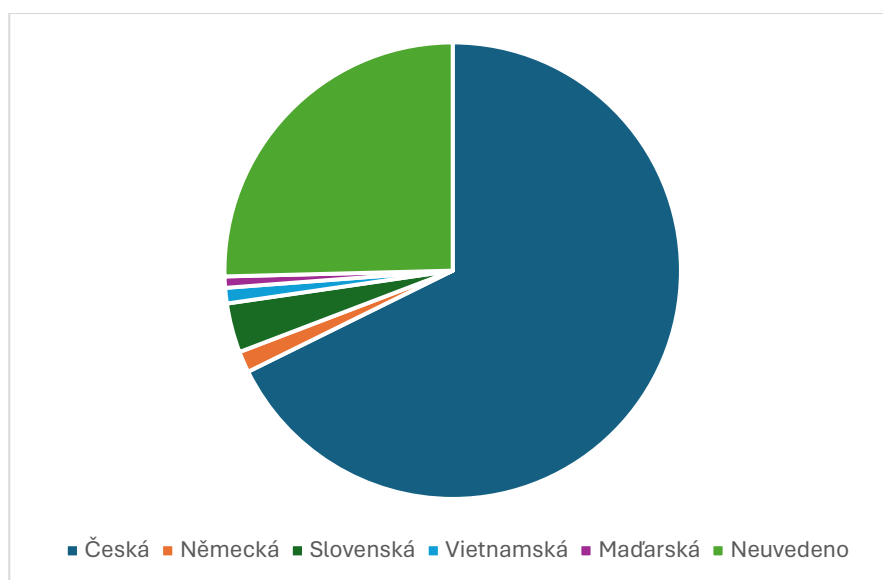
4.2.3 Období 1990-současnost

V současné době je již obyvatelstvo Chebska z hlediska národnostního složení zcela obměněné. V roce 2010 bylo v okrese Cheb z celkového počtu cizinců 81 % s původem mimo Evropskou unii, ale v roce 2017 již výrazně méně, a to konkrétně 67 %. Cizinci pocházející z EU tvoří tedy menší část cizinecké kolonie v okrese Cheb. Je ale vidět, že tendence zvyšování počtu cizinců, kteří pochází z EU v posledních letech rostla, a to hlavně kvůli opětovnému přísunu Němců a Slováků. V současné době je počet Němců a Slováků v okrese Cheb téměř totožný, neboť od roku 2010 stoupl počet německého obyvatelstva takřka dvojnásobně a je nyní na hodnotě okolo 800 obyvatel. Třetí největší

cizineckou kolonii v tomto okrese tvoří Poláci, ale ti nedosahovali ještě v roce 2017 ani celkového počtu 100. Tři nejzastoupenější skupiny cizinců ze zemí, které nespádají do EU, jsou Vietnamci, Ukrajinci a Rusové. Zajímavostí je, že počet vietnamské populace v okrese Cheb klesá. V roce 2010 jich bylo v tomto regionu 4 241 a o 7 let později již jen 3413. V rámci celé České republiky k takovému poklesu ale nedošlo, což dokládá, že okres Cheb je pro jejich podnikání nestabilní a málo zajímavý. (Cheb, strategický plán, 2019, s.18)

Následující graf ukazuje, jaké národnostní složení mělo konkrétně město Plesná v roce 2011.

Graf 2 Národnostní složení města Plesná v roce 2011

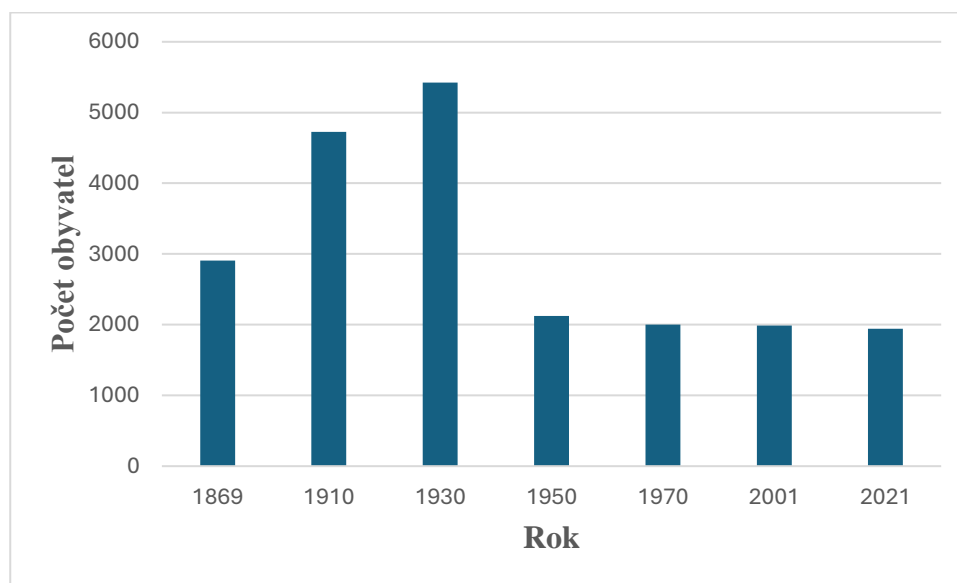

Zdroj: Vlastní zpracování, Město Plesná, strategický plán (2022, s. 12)

V městě Plesné došlo roku 2011 ke sčítání lidu a k české národnosti se hlásilo 67,7 %, ke slovenské 3,5 %, německé 1,1 %, vietnamské 0,4 % a 25,4 % lidí svou národnost neuvedlo. Dá se ale uvažovat nad tím, že většina ze čtvrtiny těch, kteří národnost neuvedli, jsou čeští občané, jen se nezapojili do sčítání lidu. (Město Plesná, strategický plán, s.13)

Následující graf udává vývoj počtu obyvatel Města Plesné od roku 1869 až do současnosti.

Graf 3 Vývoj počtu obyvatel města Plesná

Zdroj: Vlastní zpracování, Město Plesná, strategický plán (s.10)

Ve městě Plesná lze pozorovat vysoký nárůst kolem období druhé světové války, kdy tvořili velkou část místního obyvatelstva němečtí občané. Po druhé světové válce dochází k významnému poklesu počtu obyvatel a od této doby je počet obyvatel na podobné úrovni, přičemž v posledních patnácti letech dochází opět k mírnému poklesu.

Ve věkové struktuře obyvatelstva převažuje výrazně podíl obyvatelstva v produktivním věku, kam patří obyvatelé v rozmezí 15-64 let. Občanů Plesné v produktivním věku je 65 %, poproduktivním věku 19 % a předproduktivním věku 16 %. Počet seniorů ve věku 65 let a více od roku 2010 stoupá a tím pádem se zvyšuje průměrný věk obyvatelstva, který byl roku 2020 na úrovni 42 let. (Město Plesná, strategický plán, s.12)

Pozitivní vyhlídkou do budoucnosti může být pro Plesnou její index stáří. Oproti průměru České republiky má město Plesná mladší obyvatelstvo. Avšak jedná se o výjimku v rámci Karlovarského kraje, protože Karlovarský kraj má v rámci ČR opět vyšší průměrný počet osob ve věku 65 let a více. Strategický plán města Plesná (s. 11) uvádí, že „Stávající hodnota indexu stáří (počet obyvatel 65 let a více/počet obyvatel 0-14 let) je 117,94. Pro srovnání hodnota indexu stáří v rámci ORP Cheb je 127,54, v rámci Karlovarského kraje 136,53 a v rámci celé ČR pak 125,50.“

4.3 Zemědělství ve městě Plesná a okolí

Zemědělství ve městě Plesná a okolí bylo po konci druhé světové války poměrně významné. Postupem času však zemědělství v tomto regionu upadá a v současnosti v tomto odvětví pracuje velmi malá část obyvatelstva.

4.3.1 Období 1945-1959

V roce 1946 se v tomto regionu objevuje první kolektivní obdělávání polí a v roce 1949 vzniká první přípravný výbor JZD (Jednotné zemědělské družstvo) s počátečním stavem devíti zemědělci. Díky skutečnosti, že ČSSS (Československé státní statky) přebírají 94,5 ha místní zemědělské půdy, začíná v tomto období scelování všech pozemků nacházejících se v katastru města Plesné. Již o rok později má družstvo 33 členů a 300 ha půdy. V tehdejší Československu fungovaly čtyři typy JZD. JZD v Plesné ještě, když bylo součástí druhého typu, založilo vepřín, do kterého nakoupilo na 80 vepřů. Družstvo také adoptovalo kravín z bývalé tovární budovy, založilo drůbežárnu a o rok později svedlo dobytek do jedné stáje a tím se z druhého typu JZD stal třetí typ. (Bouček, 2001, s. 27, 28)

V padesátých letech probíhala po celém Československu kolektivizace zemědělství. Po první nepříliš úspěšné vlně přišla druhá vlna, kdy probíhal velký nátlak na soukromé zemědělce. Zemědělci byli velmi často nuceni ke vstupu do JZD. Na Chebsko však tento proces neměl tak velký dopad, z důvodu, že většina zemědělci neměla k půdě takový majetkový vztah jako tomu bylo v ostatních krajích Československé republiky. Velká část zemědělských usedlostí totiž před rokem 1945 patřila občanům německého původu. Výhodou kolektivizace bylo, že z malých obhospodařovaných soukromých políček se staly větší celky, které mohly být obdělávány pomocí strojů. (Brož, 2019, s. 33, 34)

4.3.2 Období 1960-1989

Od sedmdesátých let již byly všechny zemědělské podniky státní nebo družstevní. V roce 1960 bylo dle Brože (2016, s. 26) ve Státních statcích Aš, Cheb, Skalná, Františkovy Lázně, Jesenice, Mariánské Lázně a Chochovice zaměstnáno celkem 3158 zaměstnanců.

V rámci zemědělství dochází v 60. letech ke sloučení JZD Vackov s JZD Plesná a následně se ruší JZD Plesná úplně a začíná spadat do farmy Státního statku Skalná. V roce 1967 dochází v Plesné k výstavbě velkokapacitní drůbežárny, která je v tu dobu

vůbec největší v celém západočeském kraji. Místní občané však s touto stavbou nebyli spokojeni, z důvodu jejího velkého znečišťování ovzduší. Později na konci 70. let v okrese fungují už jen čtyři JZD a to Křižovatka, Lipová, Odrava a Trstěnice. V 80. letech se v okrese nedokázal splnit plán živočišné výroby, protože hrubá produkce dosahovala 99,7 % z vytyčeného cíle. Naopak rostlinná výroba splněna byla, protože produkce vzrostla dokonce o 1,4 % nad původní plán. (Brož, 2016, s.51,74), (Bouček, s. 40, 45)

Topinka (2005, s. 539) uvádí, že v 60. letech začíná být zemědělství v pohraničí na ústupu. „*Stavy hospodářských zvířat se snížily asi o třicet procent, zčásti také následkem velkého sucha. Není tedy divu, že až dvě třetiny těchto odchodů lze přičíst hospodářským důvodům. Nejhorší bylo, že z pohraničí odcházeli nejen kořistníci a neúspěšní rolníci, ale i poctiví zemědělci, kteří trpěli nedostatkem provozního kapitálu a postihla je buď politická perzekuce nebo neustálé zvyšování přídělové ceny za usedlosti ze strany Národního pozemkového fondu, někdy až na dvojnásobek.*“

4.3.3 Období 1990 - současnost

Ve městě Plesná dle aktuálních dat pracuje v zemědělství 2,8 % obyvatel a pro zemědělské účely se z celkové rozlohy 1 926 ha rozlohy využívá 887 ha. Zemědělství v Plesné však aktuálně není progresivní, a to lze přičítat i špatným klimatickým podmínkám této oblasti. Nachází se zde pouze drobné podniky, konkrétně zemědělský podnik Mavex či Farmy Plesná. (Město Plesná, strategický plán, 2022, s. 7).

V Plesné se aktuálně nachází 46,1 % zemědělské půdy a z toho je 66,1 % půdy orné. Kromě zemědělské půdy se zde nachází také 41,5 % lesních porostů, 10,5 % zastavěné a ostatní plochy a 1,6 % vodní plochy. Velké zastoupení lesních porostů znamená poměrně vysoké procento zastoupení odvětví lesnictví v rámci zemědělství. (Město Plesná, strategický plán, 2022, s. 7)

4.4 Průmysl ve městě Plesná a okolí

Nejvýznamnějším odvětvím hospodářství byl po dlouhá léta v Plesné průmysl, který přinášel tomuto regionu velké bohatství. Velký podíl na úspěších v rámci průmyslu měl textilní průmysl, který byl v Plesné v rozsáhlé míře. V současnosti je v tomto regionu průmysl stále velmi důležitý, ale větší zisky již přináší oblast služeb.

4.4.1 Období 1945-1959

Významná změna v rámci hospodářství se udála dle Brože (2019, s. 9) v našem státě 28. října 1945 znárodněním klíčového průmyslu, peněžnictví a všech závodů, které svým počtem zaměstnanců překonávaly 200 zaměstnanců. Tyto změny nastaly po dekretch, které vyhlásil prezident Beneš a bylo tedy dáno, že do soukromého vlastnictví již patřilo pouze 20 % průmyslové výroby. Národní správa byla nařízena v naprosté většině podniků a závodů i proto, že měly bývalého německého majitele.

V souladu s programem vlády začaly vznikat v Chebu národní podniky. Konkrétně prvním národním podnikem v Chebu byl dle Brože (2019, s. 10) Chebský pivovar. Dále se znárodnil podnik Eska, který rozvíjel svou výrobu jízdních kol (Brož, 2019, s. 10).

Brož (2019, s. 10) popisuje průmyslovou situaci na Chebsku. *„Poválečná výroba rychleji pokračovala u větších podniků, které nebyly v závěru války poničeny bombardováním a měly výrobní tradici a známou značku, např. ve výrobě jízdních kol. Rozhodující byla aktuální poptávka po výrobcích. Rychlého vzrůstu výroby bylo dosaženo např. v Esce. V počátku to bylo 80 kol denně a v roce 1946 to bylo 130 kol denně. Představovalo to roční výrobu 33 tisíc jízdních kol, ve třech různých modelech... Rychlý nástup výroby začal také u textilního závodu Seiler, a ve strojírenských továrnách Premier a Fischer.“*

Plesná měla před válkou, jak popisuje ve své kronice Bouček (2001, s. 27), téměř 6 000 obyvatel, a to bylo dáno především velmi rozvinutým průmyslem. Dokonce se o Plesné říkalo, že byla nejvíce rozvinutým průmyslovým městem v kategorii do 10 000 obyvatel. Těsně po válce se průmysl poměrně omezil, ale stále zde byly průmyslové podniky a továrny, jako například textilní, kožařské, hudební nebo punčochářské.

Po konci války v Plesné v roce 1945 dochází dle Boučka (2001, s. 24) k výrazným změnám v rámci průmyslu. *„V měsíci květnu vlivem snížení obyvatel a tím i snížení pracovních sil dochází k postupnému omezování výroby v místních továrnách a tím i k jejich uzavírání. První přistěhovalci do Plesné přicházejí ve druhé polovině května a června, a to dělníci z Plzeňska, dále zemědělci z jižních Čech a je rovněž i prováděn nábor pracovních sil na východním Slovensku.“*

Tři roky po konci druhé světové války se průmyslová výroba částečně omezuje a největší továrny v Plesné začínají spadat do národních podniků. Dle Boučka (2001, s. 30) *„V roce*

1948 dochází vlivem nedostatku pracovních sil a plánované centralizaci k likvidaci výrobních programů v Plesné, ze tří největších továren se zřizuje závod Tosta, jako součást národního podniku Tosta se sídlem v Aši. Dne 25. února i v Plesné vítězí dělnická třída pod vedením KSČ.“

Stěžejní význam pro Plesnou v rámci průmyslu měla právě továrna Tosta. Tato textilní továrna zaměstnávala velký počet pracovníků a přinášela Plesné velké zisky. Byla postavena roku 1929 Johannem Lehrmannem a jeho syny. Po konci druhé světové války a po Benešových dekretech začala továrna spadat pod národní správu. V roce 1946 byla začleněna jako závod 4, státního podniku Tosta Aš. (Město Plesná, 2024)

4.4.2 Období 1960-1989

Roku 1962 v největším závodě Plesné v Tostě probíhala dle Boučka (2001, s. 40) výměna staré techniky za novou. Především přibývaly nové sovětské stroje pro textilní průmysl. Roční hrubý obrat továrny byl v roce 1964 ve výši přes 200 mil. Kč.

Textilní průmysl měl v 60. letech v okrese Cheb nejvýznamnější postavení v rámci průmyslové výroby. Podíl výroby textilního průmyslu byl 38,6 % na celkové výrobě. Vyrábělo se zde především dámské a pánské prádlo, teplákové soupravy, domácí obleky, záclony a velmi ceněná byla výroba stávkových rukavic. Druhým nejvýznamnějším odvětvím byl strojírenský průmysl, který měl podíl na celkové výrobě 25,8 % a třetím byl potravinářský průmysl s podílem ve výši 15,9 %. Další významné průmyslové výroby probíhaly v šedesátých letech stále v podniku Eska Cheb, v Západočeských dřevařských závodech, v Textilana Ohara Aš či v podniku Kovo Cheb. V osmdesátých letech se snižuje počet průmyslových závodů, přičemž Tosta Aš zůstává největším z nich. (Brož, 2016, s.23, 24)

V roce 1966 došlo k výrazné změně v rámci průmyslu. Vznikla totiž „Nová soustava řízení Národního hospodářství“, která spočívala v tom, že se snižovaly výrobní náklady a zároveň zvyšovaly investice na rozvoj výroby. Tyto změny ale měly za důsledek omezení bytové výstavby či rozvoje školství a služeb. (Brož, 2016, s. 23)

4.4.3 Období 1990-současnost

V současnosti má největší zastoupení v okrese Cheb průmysl strojírenský, dřevozpracující, textilní, sklářský, průmysl porcelánu a keramiky a těžba hnědého uhlí,

kteřá ale již není příliš produktivní a v současnosti není ekonomicky pro tento region příliš významná. V rámci průmyslových podniků, které se věnovaly textilní výrobě, dochází ke snižování i z důvodu levnějších variant, které aktuálně ve velkém přináší vietnamská komunita. Továrna Tosta Plesná (později Tosta Aš) od sametové revoluce zaznamenávala velký úpadek, přičemž roku 1999 výroba skončila a rok poté ukončil svůj pracovní poměr i poslední zaměstnanec. Roku 2017 tuto rozsáhlou budovu koupilo město a vytvořilo z ní historickou budovu a muzeum. V současnosti tato budova slouží pro návštěvníky ať už z České republiky nebo z Německa. (Město Plesná, 2024)

Největším podnikem a zaměstnavatelem města Plesná je průmyslový výrobce Elroz Invest s.r.o. Tento podnik vyrábí elektroměrové rozvodnice nízkého napětí, kovové regály, kovové skříně nebo požární uzávěry. Elroz začal se svou výrobou v Plesné roku 1960 a od té doby se výroba nepřerušila. Tyto výrobky nalezneme po celém Česku a v zahraničí v bytových domech a ve veřejných budovách. Po výrazných tuzemských změnách v roce 1989 byl podnik nucen hledat jiné produkty než elektroměrové rozvaděče, a tak započala výroba kovových regálů a skříní. I přes změnu ve výrobě však v současnosti tento podnik vykazuje velké zisky. (Elroz)

Ve městě Cheb se aktuálně nachází důležitá střediska průmyslu pro tento region. Jedná se o průmyslové parky Cheb, které vznikaly většinou na tzv. „zelené louce“. Pozemky, na kterých se parky nachází, patří městu Cheb, a jsou vymezeny pro výrobní objekty, zařízení a pro související dopravní a technickou infrastrukturu. Přednost je zde dávana investorům, kteří by mohli zajistit výrobu s vyšší přidanou hodnotou a pro ty, kteří výrazně nezatěžují životní prostředí. V aktuální chvíli se zde nachází subjekty jako Playmobil CZ spol. s.r.o., TUP BOHEMIA s.r.o., SCHNEEBERGER s.r.o., Tchibo, DHL supply Chain s.r.o. a další. Jedním z nejvýznamnějších parků v Chebu je Panattoni Park Cheb, který je aktuálně nejvíce dynamicky se rozvíjející průmyslovou zónou kraje. Zájem investorů je natolik velký, že převyšuje možnou nabídku komerčně využitelných ploch, protože plochy jsou již z velké části pokryty smlouvami. Další průmyslové zóny ve městě Cheb jsou Průmyslový Park Cheb II. a Panattoni Park Cheb South. Kromě chebských průmyslových zón, mezi největší střediska průmyslu v tomto regionu patří Průmyslová plocha Skalná, Průmyslová zóna Hradiště. (Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje, 2023, s. 35)

4.5 Služby ve městě Plesná a okolí

Oblast služeb na Chebsku se od druhé světové dostávala čím dál více do popředí a dnes v oblasti služeb pracuje velké množství obyvatel. Současná ekonomika České republiky z velké části spoléhá na oblast služeb, a tak se toto odvětví začalo rozvíjet i v regionu Cheb.

4.5.1 Období 1945-1959

Dle Boučka (2001, s. 22) bylo ve městě Plesná hned po druhé světové válce 634 domů, 20 továrních objektů, 18 hostinců, 70 obchodů (kiosků), 2 školy nebo 2 kostely. Dále zde bylo 7 pekáren a také zastoupení všech profesí, včetně zlatnictví. Většina těchto objektů však po druhé světové válce začala spadat pod národní správu. Služby nebyly v tomto období tolik rozvinuté, jako v pozdějších letech, a spíše se obyvatelé města Plesné věnovali průmyslu a zemědělství. Díky nové politické situace v Československé republice byly zlikvidovány všechny obchodní živnosti a obuvnické firmy. V tomto období ale vznikala nová pravidla pro školství, a to se v tomto regionu ve velké míře rozvíjelo. Dále pracovali lidé v administrativě, která byla nedílnou součástí každého města.

4.5.2 Období 1960-1989

V roce 1967 usnesením vlády č.86 dochází k podpoře a rozvoji západočeského lázeňství. Lázeňská péče se ve všech třech místech tohoto okresu zvyšovala a stala se významnou sociální výhodou občanů v rámci bezplatného socialistického zdravotnictví. Lázeňská zařízení ale byla většinou ve špatném stavu a vážla údržba a rekonstrukce těchto objektů. Pro lázeňství byly stále vyčleněny poměrně malé investiční zdroje, a tím pádem byl počet generálních oprav zařízení nevyhovující. Především v Mariánských Lázních tak docházelo k častým havarijním stavům těchto budov. (Brož, 2016, s. 22)

Roku 1976 došlo k plánované centralizaci podniků služeb v tomto okrese. Byl založen Okresní podnik služeb, který zajišťoval až do roku 1992 více než 40 druhů činností ve 170 provozovnách. V únoru 1988 vychází nová vyhláška, která se týká poskytování služeb. Okruh služeb se rozšiřuje stejně jako místo jejich činností. Tato vyhláška dále povolovala zapojení rodinných příslušníků a možnost zaměstnávání jiných osob mimo jejich pracovní poměr. (Brož, 2016, s. 50, 73)

4.5.3 Období 1990-současnost

Karlovarský kraj je po Praze druhým nejnavštěvovanějším krajem v České republice. Mezi hlavní turistická lákadla patří jistě minerální prameny a s nimi spojená lázeňská města Františkovy Lázně a Mariánské Lázně. Tato města napomáhají tomu, že v Karlovarském kraji je nejvyšší průměrná strávená doba cizinců. (Smolová, 2005, s. 75)

Mezi turistické cíle města Plesná patří evangelický kostel, kostel Neposkvrněného Početí Panny Marie v Plesné, Židovský hřbitov v Lomničce, pramen Břetislav (nejradioaktivnější povrchový pramen v České republice, jenž má zároveň velmi silné léčivé účinky) nebo naučná stezka Lomnička. Díky blízkosti hranic s Německem patří mezi nejčastější turisty z cizích zemích Němci, ale v konečném ohledu Plesná není vyhledávaným turistickým cílem. (Město Plesná, strategický plán, 2022, s. 26-28)

V posledních letech roste v okrese Cheb obchodní činnost jako drobná řemesla nebo odvětví, která souvisí s cestovním ruchem. Ve Františkových Lázních pracuje velká část obyvatelstva ve zdravotnictví, ubytování a pohostinství. Oproti tomu v Chebu velká část lidí pracuje v administrativní a obchodní sféře.

4.6 Nezaměstnanost a zaměstnanost ve městě Plesná a okolí

Nezaměstnanost se začala v tomto regionu objevovat ve větší míře až po sametové revoluci. Naopak zaměstnanost v jednotlivých odvětvích hospodářství ve městě Plesná a okolí byla v průběhu let odlišná, což bylo dáno jednotlivými významnými událostmi, které se v naší zemi odehráli.

4.6.1 Období 1945-1959

Těsně po druhé světové válce obyvatelé Plesné začínali díky odchodu Němců podle Brože (2019, s. 15) s novými zaměstnáními. Lidem se nabízela nová pracovní místa a nezaměstnanost tedy byla v tomto období pouze frikční. V Plesné bylo nejvíce lidí zaměstnaných v továrně Tosta. Obecně velká část lidí v Plesné pracovala v průmyslu, protože zde bylo více průmyslových závodů. V okrese Cheb patřil mezi největší zaměstnavatele podnik na výrobu jízdních kol ESKA. Ta zaměstnávala v roce 1947 zhruba 700 zaměstnanců. Po druhé světové válce bylo rozvinuté i zemědělství, kde pracovalo o poznání větší procentuální zastoupení obyvatel, než je tomu v současnosti. Naopak ve

službách v tomto období nepracovalo tolik lidí jako dnes, protože oblast služeb nebyla v tomto městě příliš rozvinutá.

4.6.2 Období 1960-1989

Svoboda a Nemeškal (2015, s.28) popisují nezaměstnanost v období socialismu. *„Komunisté preferovali rozšiřování sociálních jistot. Jedním ze základních pilířů jejich politiky bylo zákonné zabezpečení práce všem práceschopným lidem. Výsledkem bylo umělé udržování plné zaměstnanosti. Nezaměstnanost byla trestním zákonem (č. 86/1950 Sb.) kvalifikována jako trestný čin „příživnictví“. Vyskytovala se pouze v podobě tzv. frikční nezaměstnanosti, která vznikala při přechodu do nového zaměstnání. V centrálně řízeném hospodářství byl zaveden systém pracovních umístěnek zaručující práci mj. absolventům škol, ovšem za cenu omezení možnosti rozhodnout o místě přidělené pracovní pozice.“*

Podnik Tosta Aš, jenž byl založen v roce 1946, byl i v tomto období jedním z největších zaměstnavatelů celého okresu. Tento podnik napomáhal utvářet stabilizaci zaměstnanosti v pohraničí. Tento podnik, který měl 9 závodů v tomto okrese, v roce 1960 zaměstnával 3 869 zaměstnanců. O deset let později již dokonce 4598 zaměstnanců, ale o dalších deset let již jen 3 825, a z toho téměř 1 tisíc zaměstnanců pracoval v závodech v jiných okresech. Podnik měl více závodů. Jeden z nich byl v Plesné, kde samotný závod zaměstnával nejvíce obyvatel tohoto města. Na konci 60. let však ubývala kvalita výrobků, a to díky nedostatku kvalifikovaných pracovníků a jejich velké fluktuaci. Dalším významným zaměstnavatelem okresu byl vlnářský podnik Textilana Ohara Aš, která byla založena hned po konci druhé světové války. Velký počet zaměstnanců pracoval také ve strojírenském a potravinářském podniku, přičemž v roce 1960 to bylo konkrétně 1 234 zaměstnanců a o deset let později ještě o 500 zaměstnanců více. Československé státní dráhy byly postupně modernizovány, a také v tomto odvětví se zvyšoval počet zaměstnanců. Další významní zaměstnavatelé se objevovali i v rámci zemědělství. V roce 1960 bylo ve Státních statcích Aš, Cheb, Skalná, Františkovy lázně, Jesenice, Mariánské Lázně a Chochovice zaměstnáno celkem 3 158 zaměstnanců. Avšak i v zemědělství byly problémy s nedostatkem pracovníků a často s jejich nekvalitní prací, která byla způsobena i tím, že zde nebyl dostatek řídicích pracovníků. V roce 1989 měly na Chebsku největší počet zaměstnanců Státní statky Agrokombinát Cheb, které zaměstnávaly 4 015 zaměstnanců. (Brož, 2016, s.23, 24, 75)

Velká nezaměstnanost se projevovala u romského obyvatelstva na Chebsku, kteří se na Chebsku vyskytují v poměrně velkém množství již od roku 1960. Dle Okresního národního výboru však tito občané nežili „spořádaným způsobem života“, a to mělo a dodnes má za důsledek vysokou nezaměstnanost této komunity, především u mládeže. Hlavním důvodem jejich vysoké nezaměstnanosti je úroveň vzdělání a zároveň dlouhodobě nepřilíhající úspěšná sociální práce státu s touto komunitou. (Brož, 2016, s.91)

4.6.3 Období 1990-současnost

Po sametové revoluci dochází v České republice k prvním oficiálním známám nezaměstnanosti, a tak se nezaměstnanost dle Boučka (2001, s. 66) začíná objevovat i v Plesné. *„Rovněž se již v našem městě objevují první nezaměstnaní, a to snižováním stavů pracovníků v závodech, ale i pracovníků, kteří si nedovedou vážit práce, nebo nechtějí dělat v nové svobodné republice a chtěli by dělat, pracovat ještě po staru. Ale to již nelze neb se v závodech najíždí na novou pracovní morálku, tak jako v západních státech evropských.“*

Karlovarský kraj má dle ČSÚ (2023) v roce 2023 čtvrtý nejvyšší podíl nezaměstnanosti v České republice, a to konkrétně 4,48 %. V přepočtu na jedno pracovní místo se hlásí 1,46 uchazeče. Aktuální statistiky nezaměstnanosti uvádí, že v okrese Cheb byl na začátku roku 2023 podíl nezaměstnanosti zhruba 3,46 % a na konci roku mírně klesl na 3,32 %. Jedná se tak o nejnižší podíl nezaměstnanosti v rámci okresů Karlovarského kraje.

Při pohledu na okres Cheb, tak nejvyšší míra nezaměstnanosti v posledních 15 letech byla v roce 2008, kdy dosahovala až 8 %. Od té doby je vidět klesající tendence růstu míry nezaměstnanosti a v roce 2018 byl tento okres dokonce 10. nejlepší v této statistice v rámci všech okresů v České republice. (Cheb, strategický plán, 2019, s. 31)

Následující tabulka dokazuje, že Plesná se řadí v okrese Cheb mezi města s nejnižší nezaměstnaností, a dokonce je pod průměrem České republiky.

Tabulka 1 Podíl nezaměstnaných osob v Plesné a okrese Cheb (v %)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Město Plesná	3	1,9	1,4	2,1	3,3	2,5
ORP Cheb	4	2,3	1,7	2	3,9	3,4
Karlovarský kraj	5,5	3,5	2,9	2,7	5,4	4,2
Česká republika	5,2	3,8	3,1	2,9	4	3,5

Zdroj: Vlastní zpracování, Město Plesná, strategický plán (2022, s. 24)

Ve městě Plesná byl v roce 2021 podíl nezaměstnaných osob na úrovni 2,5 %. Město Plesná je ovšem výjimkou v rámci Karlovarského kraje. Je to dáno malou rozlohou tohoto města, ale také díky pracovním příležitostem. Lze totiž tvrdit, že v tomto městě je dostatek pracovních příležitostí.

Při pohledu na vzdělanostní strukturu uchazečů o zaměstnání lze zjistit, že 44,5 % má pouze základní vzdělání, nebo dokonce žádné vzdělání. Uchazečů o zaměstnání se středním odborným vzděláním s výučním listem je 28,2 %. Úroveň vzdělanosti obyvatelstva úzce souvisí s nezaměstnaností a vzhledem k nízké úrovni v Karlovarském kraji se tento ukazatel velmi zásadně odráží do podílu nezaměstnaných osob. Na Chebsku však v posledních letech dochází ke zvyšování úrovně vzdělání. V roce 1992 byl podíl vysokoškolsky vzdělaných 4,6 %, o 9 let později již 5,5 % a v roce 2022 je to 9,4 %. V Plesné bylo roku 2011 pouze 3,3 % obyvatel s vysokoškolským vzděláním. (Město Plesná, strategický plán, 2022, s. 14), (ČSÚ, 2023)

Obyvatelstvo města Plesné v současnosti často směřuje za prací do největšího města v tomto okrese, a to do Chebu. Následující tabulka popisuje, že kromě Chebu vyjíždějí lidé v roce 2011 za prací také velmi často do Německa, Skalné, Františkových Lázní, Prahy, Karlových Varů či do Ostravy.

Tabulka 2 Vyjíždějící z Plesné do zaměstnání v roce 2011

Výjezd do	Počet vyjíždějících
Cheb	95
Skalná	28
Františkovy Lázně	26
Praha	9
Ostrava	9
Karlovy Vary	6
Mimo ČR	17

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ (2011, s. 3)

Část obyvatel města Plesná tedy tvoří tzv. pendleři, neboli přeshraniční pracovníci. Pro ty je charakteristické, že mají trvalé bydliště v Čechách, avšak pracovní smlouvu mají v sousedním státě, v tomto případě v Německu. (MPSV, 2023)

Ve městě Plesná je největším zaměstnavatelem podnik Elroz Invest s.r.o. Podnik LUKAS CZ spol. s.r.o., Playmobil CZ spol. s.r.o. a DHL Supply Chain s.r.o. jsou třemi nejvýznamnějšími zaměstnavateli okresu Cheb. Jedním z největších zaměstnavatelů jsou také lázeňská zařízení ve Františkových Lázních a v Mariánských Lázních. Obecně lze tedy tvrdit, že nejvíce obyvatel na Chebsku je v současné době zaměstnáno v oblasti průmyslu a služeb, na což poukazuje také následující tabulka. (Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje, 2023, s. 35)

Tabulka 3 Zastoupení obyvatelstva Plesné v jednotlivých odvětvích v roce 2011

Odvětví	Hodnoty pro Plesnou
Zemědělství, lesnictví, rybolov	2,80 %
Průmysl	33,20 %
Stavebnictví	7,10 %
Obchod, opravy motorových vozidel	5,90 %
Doprava a skladování	6,20 %
Ubytování, strava a pohostinství	3,60 %
Informační a komunikační činnost	0,70 %
Peněžnictví a pojišťovnictví	0,90 %
Administrativa, nemovitosti, věda, technika	2,80 %
Veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	6,20 %
Vzdělání, zdravotní a sociální péče	9,80 %
Nezjištěné odvětví	19,30 %

Zdroj: Vlastní zpracování, Město Plesná, strategický plán (2022, s. 23)

Konkrétně ve městě Plesné je od roku 2011 nejvíce lidí zaměstnaných v průmyslu, v obchodech, opravách motorových vozidel či ve stavebnictví. Největším zaměstnavatelem v Plesné je podnik Elroz Invest s.r.o. Dále velká část obyvatel v tomto městě pracuje v nezjištěných odvětvích, ve školství, zdravotní péči nebo ve veřejné správě. Konkrétně v zemědělství v městě Plesná pracuje pouze 2,8 % obyvatel. I přesto je to více než ve většině městech tohoto okresu, například o 1,1 % více než v Chebu.

4.7 HDP ve městě Plesná a okolí

Výkonnost ekonomiky byla v Plesné od druhé světové války ovlivněna řadou zásadních změn, které se odehráli v našem státě. Průmysl po celou dobu zvyšoval ekonomickou úroveň tohoto regionu. Zemědělské podniky od roku 1945 mají čím dál menší vliv na ekonomiku, a naopak přichází pokrok v rámci služeb. Následující tabulka udává nejvýznamnější podniky a odvětví hospodářství ve městě Plesná a jeho okolí, které určovali a určují výkonnost ekonomiky v tomto regionu.

Tabulka 4 Nejvýznamnější podniky a odvětví v Plesné a okolí

	Zemědělství	Průmysl	Služby
1945-1959	JZD Plesná	Tosta Plesná	Školství
	Státní statky Skalná	Eska	Lázeňská zařízení
		Seiler	Administrativa
1960-1989	JZD Křižovatka	Textilana Ohara Aš	Lázeňská zařízení
	Státní statky Cheb	Tosta Aš	Veřejná správa
		Kovo Cheb	
1990-současnost	Mavex	Elroz	Lázeňská zařízení
	Farmy Plesná	LUKAS CZ spol. s.r.o.	Veřejná správa
		Playmobil CZ spol. s.r.o.	Zdravotnictví

Zdroj: Vlastní zpracování, Brož (2016, 2019), Bouček (2001), Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje (2023)

V rámci průmyslu patřily mezi nejvýdělečnější podniky v tomto regionu textilní, strojírenské a vlnářské závody. V současnosti je nejvíce rozvíjen elektrotechnický či sklářský průmysl. V oblasti služeb již několik desítek let vynikají lázeňská zařízení, která jsou pro tento region velmi významná. Naopak v zemědělství se počet produktivních podniků radikálně snižuje a dnes jich lze v tomto regionu najít málo.

4.7.1 Období 1945-1959

Město Plesná a okres Cheb byly po druhé světové válce dlouho velmi ekonomicky nestabilní. Vysoký počet odsunutých Němců, kterých dle Staňka (2010, s. 65) bylo ve všech pohraničních oblastech až 4 mil., měl velký dopad na úroveň ekonomiky. Velký počet firem a podniků patřil Němcům, kteří měli zaběhlé procesy a českým nástupcům trvalo dlouhou dobu, než se ve firmách zapracovali.

Dva roky po ukončení války sílu ekonomiky významně ovlivňovaly služby, kde pracovala více než pětina obyvatel v pohraničí. Konkrétně ve městě Plesná či v Chebu byly významné průmyslové závody, které se snažily dostat na stejnou úroveň jako před válkou, což se pomalými kroky dařilo, ale v jiných městech na Chebsku nebyl průmysl těsně po válce na takové úrovni. Velký vliv na ekonomiku pohraničí mělo po válce zemědělství, kterého se týkala velká část vládních nařízení. V zemědělství pracovala

v roce 1947 více než čtvrtina obyvatel. Postupem času a v dalších letech však zemědělství ztrácelo na síle i díky tomu, že se ze soukromého vlastnictví stávalo vlastnictví státu. Von Arburg a Staněk (2010, s. 66) uvádějí zastoupení obyvatel v jednotlivých sektorech hospodářství. „Z přítomného obyvatelstva jiné, než německé národnosti pracovalo podle Kreysy počátkem května 1947 asi 26 % lidí v sektoru zemědělství a lesnictví, 28 % v průmyslu, 11 % v řemeslné výrobě, 13 % v obchodu, dopravě a peněžnictví a 22 % ve službách (různé úřady, svobodná povolání).“

4.7.2 Období 1960-1989

V okrese Cheb bylo na konci 60. let dosaženo nejvyššího přírůstku národního důchodu v Československu od konce druhé světové války. Ekonomika tohoto regionu byla velmi závislá na lázeňství. V tu dobu již světoznámé lázně byly zdrojem prosperity obchodu, hotelů, restaurací a jiných služeb. Lázeňská města znamenala pro Československou republiku významný přísun peněz a zároveň pomáhala stát propagovat v oblasti cestovního ruchu. V roce 1989 byly jedním z nejvýznamnějších ekonomických jednotek regionu Státní statky Agrokombinát Cheb, které vyprodukovaly ve vlastních výkonech 1,139 mil. Kčs. (Brož, 2016, s. 23, 24, 75)

V rámci průmyslu měl stále největší podíl textilní průmysl, který přiváděl velké zisky. Kromě textilního průmyslu měly vysoký podíl na prosperující průmyslové výrobě také strojírenský a potravinářský průmysl. (Brož, 2016, s. 23, 24)

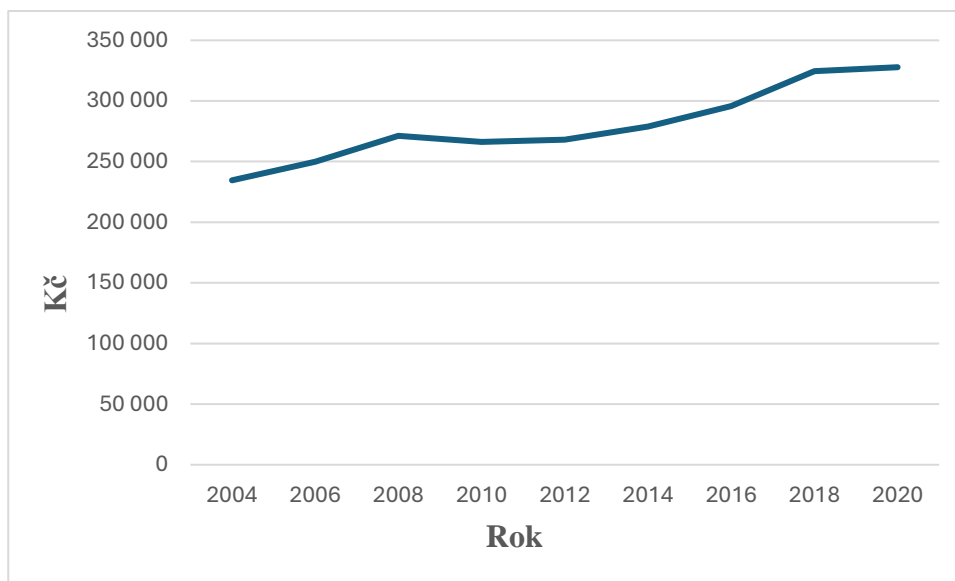
4.7.3 Období 1990- současnost

Co se týče Karlovarského kraje tak největší podíl na HDP mají dle Krajské hospodářské komory Karlovarského kraje (2023, s. 7) v současnosti průmysl a služby. Odvětví pohostinství a ubytování se podílí na vytvořené hrubé přidané hodnotě v Karlovarském kraji okolo 4 %, což je jednoznačně nejvíce oproti ostatním krajům v České republice. Lázeňská města v okrese Cheb patří k hlavním cílům turistů, kteří navštěvují Českou republiku. V hodnocení krajů České republiky se ve 4. čtvrtletí roku 2022 umístil Karlovarský kraj na třetím místě podle počtu hostů. (ČSÚ, 2023)

Konkrétně z průmyslu se nejvíce na hrubém domácím produktu Karlovarského kraje podílí zpracovatelský průmysl, a to strojírenský, chemický, textilní, sklářský či potravinářský průmysl. Naopak zemědělství a lesní hospodářství se na regionálním HDP podílí pouze okolo 2 %.

Následující graf udává vývoj HDP v Karlovarském kraji od roku 2004.

Graf 4 Vývoj HDP v Karlovarském kraji

Zdroj: Vlastní zpracování, Regionální informační servis (2021)

V posledních 20 letech se zvyšuje velikost hrubého domácího produktu na 1 obyvatele. Konkrétně mezi lety 2004 až 2020 se tento ukazatel zvýšil o téměř 100 000 Kč. Hrubý domácí produkt se zvyšuje ve všech krajích ČR a Karlovarský kraj není výjimkou. Rostoucí tendenci potvrzuje údaj ČSÚ (2024), protože v roce 2022 měl Karlovarský kraj HDP na obyvatele v hodnotě 377 886 Kč.

Výkonnost ekonomiky města Plesná z největší části ovlivňuje také průmysl a služby. Průmysl již v tomto městě není na takové úrovni jako dříve, ale i přesto, že je Plesná malé město, je konkurenceschopný a podílí se vysokou měrou na ekonomické výkonnosti města. Dříve velmi produktivní textilní průmysl byl postupně nahrazován odvětvím dekorování porcelánu či papírenským průmyslem. Od sametové revoluce, ale přibývají pracovní pozice v oblasti služeb. Služby jsou od roku 1990 základem pro výkonnost ekonomiky a nejinak je tomu v Plesné. Naopak zemědělství není v Plesné konkurenceschopné, mimo jiné proto, že zde dříve byla zrušena velkokapacitní drůbežárna, a navíc tento kraj není díky klimatickým podmínkám příliš ideální pro zemědělské činnosti. V Plesné a v okolí se ovšem nachází velké plochy lesních porostů, což znamená, že v lesnictví tento region nezaostává.

V Plesné bylo ke konci roku 2021 zaznamenáno celkem 306 ekonomických subjektů a u 131 z nich byla také zaznamenána aktivita. Lze tedy vidět, že v tomto městě aktivita ekonomických subjektů není na příliš vysoké úrovni. Ze 131 aktivních subjektů bylo 106 fyzických osob a 25 právnických osob. Největší zastoupení aktivních subjektů má v městě Plesná průmysl, velkoobchod a maloobchod, stavebnictví a údržba motorových vozidel. Nachází se zde také početná skupina samostatně výdělečných osob a malých podniků do 5 zaměstnanců. Tyto podniky často spravuje činná podnikatelská vietnamská komunita. (Město Plesná, strategický plán, 2022, s. 25)

4.8 Platební bilance, mezinárodní obchod a spolupráce ve městě Plesná a okolí

Mezinárodní obchod a spolupráce mezi Československem, resp. Českem a ostatními státy byl před sametovou revolucí přísně regulován komunistickým režimem. Od sametové revoluce začal být mezinárodní obchod méně regulován a objevují se stále nové možnosti vývozu a dovozu. Vztah mezi Německem a Československem byl dlouhé roky po druhé světové válce úplně omezen, ale postupem času Československo začalo navazovat vztahy s východní částí Německa (Německou demokratickou republikou). Po sloučení Německa jsou již vztahy mezi zeměmi přátelské.

4.8.1 Období 1945-1959

Po druhé světové válce probíhal odsun Němců a hlavní komunikace a spolupráce s Německem probíhala v rámci odsunu Němců do německy mluvících zemí. Německo bylo v této době rozděleno na Německou demokratickou republikou a Spolkovou republiku Německo. Komunikace mezi zeměmi probíhala pouze s východní částí Německa, tudíž s Německou demokratickou republikou. Z okresu Cheb měl největší vliv na mezinárodní obchod textilní průmysl, který byl vyvážen ve velkém. Největší podíl na exportu textilního průmyslu měl podnik Tosta Aš. Obecně však mezinárodní obchod tolik neprosperoval, protože mezinárodní vztahy a obchod byli kvůli studené válce omezeny z velké části pouze na kontakty se zeměmi tzv. východního bloku v rámci RVHP.

4.8.2 Období 1960-1989

Export byl v této době významně ovlivňován režimem, který v Československu panoval. Dováželo se velmi často do socialistických zemích, které byly s naší zemí spřátelené.

Například podnik Eska, který se nacházel v Chebu, vyráběl podle Brože (2019, s. 12, 15) téměř 33 tisíc jízdních kol ročně a ty byly dováženy do SSSR (2 tisíce), Švýcarska (5 tisíc) a do Bulharska. Výroba podniku Eska neustále narůstala a v dalších letech dokázala vyrobit ročně až 47 500 kol, a z toho bylo 9 tisíc prodáváno do zahraničí, přičemž překvapivě nejvíce do Brazílie.

V 1. polovině sedmdesátých let výroba v okrese Cheb neodpovídala požadavkům vnitřního ani zahraničního obchodu. Roku 1970 se nepovedlo v rámci průmyslu dosáhnout exportu, který měl stanovené úkoly a cíle ve výši 5 % (Brož, 2016, s. 47). Dle Brože (2016, s. 49) i v následujících letech tohoto desetiletí kvalita vyráběných produktů stagnovala. *„Tato pětiletka byla poznamenána nedostatečným technickým rozvojem strojírenské výroby a začínalo se projevovat zaostávání mnoha výrobků proti konkurenčním. Nebyl zachycen mohutný nástup elektroniky, a hlavně mikroelektroniky ve světě. To byla jedna z příčin špatného uplatnění našich strojů a zařízení na zahraničních trzích.“*

Ani v pozdějších letech nedocházelo k výraznému progresu v rámci kvality výrobků. V roce 1982 na zasedání OV KSČ se probíralo zaostávání technických parametrů výrobků, jež se vyráběly v okrese a jejich konkurenceschopnost na zahraničních trzích. Ke změnám však nedošlo, a tak okres Cheb nedokázal tvořit velký podíl na exportu Československé republiky. Na konci osmdesátých let došlo ke stagnaci strojírenství a chemického průmyslu a tím pádem k nevyhovujícímu odbytu na zahraničních trzích. (Brož, 2016, s.69, 73)

Než došlo ke sjednocení Německa v roce 1990, spolupracovala Československá republika převážně s východní částí Německa, Německou demokratickou republikou. S mezinárodním obchodem mezi Českem a Německou demokratickou republikou úzce souvisela a dodnes souvisí silnice mezi Plesnou a Bad Brambachem. V 60. letech význam této silnice výrazně vzrostl, a to i díky tomu, že ostatný drát mezi sousedními státy mizel a lidé mohli chodit až k samým patníkům hranic. V roce 1968 se však tato silnice z velké části poničila, protože ji využívali sovětské tanky k potlačení pražského jara. (Město Plesná, 2024)

Náprava vztahů mezi Čechy a Němci, o kterou se tehdejší vláda snažila, pokračovala v 70. letech, kdy došlo k přátelskému setkání občanů měst Plesná a Bad Brambach. Dne

13. září roku 1964 pochodovalo kolem 250 občanů Plesné za doprovodu hudby po Celní ulici do Bad Brambachu, kde se uskutečnila prohlídka města, návštěva lázeňské čtvrti a lidé se pobavili v místních restauracích. Následně roku 1966 útvar PS (Pohraniční stráž) rozhodl o zrušení tzv. „Zakázaného pásma“ při státní hranici Československé republiky s Německou demokratickou republikou, a tím byly zrušeny veškeré dosavadní technické překážky a občané Plesné se tak mohli po dlouhých 14 letech volně pohybovat až k samým patníkům státních hranic. (Bouček, 2001, s. 43, 44)

4.8.3 Období 1990-současnost

Po sametové revoluci nastávají výrazné změny v rámci pohybu osob a zboží v rámci Evropy. Čechoslovákům i Němcům se otevírá možnost se volně pohybovat do sousední země, a to má za důsledek zvýšení nákupů německých občanů v tehdejším Československu. Na Chebsku od roku 1989 návštěvníci z Německa ve velkém nakupují na vietnamských tržnicích, z důvodu nízkých cen. (Brož, 2016, s.91)

Po převratu v bývalé NDR a také sametové revoluci v ČSSR ovšem význam silnice mezi Bad Brambachem a Plesnou opět narůstá a po následných rekonstrukcích a opravách je tato cesta nedílnou součástí mezi obchodem Česka s Německem. Bad Brambach a Plesná se v rámci programu Evropy bez hranic opět sbližují, a tak je tato silnice dnes významně využívána i pro osobní dopravu. V listopadu 2019 se tato silnice nově zrekonstruovala, a to i díky pomoci Evropské unie, která poskytla těmto městům dotace. (Město Plesná, 2024)

Město Plesná již dlouhá léta spolupracuje se sousedními německými městy. Mezi partnerská města, se kterými má město Plesná oboustranně prospěšné vztahy se řadí německý Eichenzell, Pottiga, Bad Brambach a Erbsdorf. Starosta města Plesné Petr Schaller pravidelně navštěvuje toto partnerské město. Probíhá vzájemná spolupráce na projektech, nebo na významných událostech a akcích. Zároveň dochází k návštěvám občanů, kteří se mezi těmito partnerskými městy setkávají. (Město Plesná, 2024)

4.9 Finanční příjmy obyvatelstva ve městě Plesná a okolí

Příjmy obyvatel byly také velmi silně ovlivňovány komunistickým režimem. Postupem času se měnilo ohodnocení v jednotlivých odvětvích národního hospodářství. Finanční příjmy obyvatel od druhé světové války výrazně stoupají, avšak ovlivňuje je inflace, která se také rapidně zvyšuje.

4.9.1 Období 1945-1959

Finanční příjmy obyvatel v tehdejší době, za vlády komunistické strany, byly z velké části regulovány státem. Lidovky.cz (2018) uvádí, že v roce 1959 byla průměrná hrubá měsíční mzda na úrovni 1 429 Kčs, přičemž ale více než pětina obyvatel měla průměrnou mzdu na úrovni 600 až 1 000 Kčs. Jak uvádí Brož (2019, s. 33), mezi zvláštnosti patřilo, že mezi pracovní dny patřila i sobota (zrušeno až roku 1989). „*Podniky ve městě se začaly potýkat s plánovanými úkoly. Pracovní doba byla v republice stanovena na 48 hodin týdně, pracovalo se i v sobotu. V závodech byly rozvíjeny formy soutěžení a byly organizovány brigády na nichž se pracovalo zdarma.*“

V roce 1952 dochází v rámci zemědělství v Plesné ke zřízení Státní traktorové stanice. V únoru téhož roku je provedena uzávěrka v hospodaření JZD okresním finančním referentem a je zjištěn schodek, který je na úrovni 400 000 Kčs. Tento schodek byl způsoben díky špatnému hospodaření a nesprávnou kolektivní práci a zemědělci to poznávají na svých výplatách. (Bouček, 2001, s.35)

Stát se snažil odměňovat občany za poctivě vykonanou práci a kontrolovat důkladně, jestli byla veškerá zadaná práce dokončena. Bouček (2001, s. 26) ve své kronice uvádí, že například zemědělství těsně po druhé světové válce v Plesné bylo na vysoké úrovni a splňovalo všechny předepsané úkoly od státu. Důkazem toho může být, že v červenci roku 1945 byla zemědělcům vyplacena odměna 20 000 Kčs, za správné plnění dodávek. Později se však častěji objevovaly případy nepříliš efektivního hospodaření družstva a špatné pracovní morálky, a tak byla odměna za jednu pracovní jednotku velmi malá.

4.9.2 Období 1960-1989

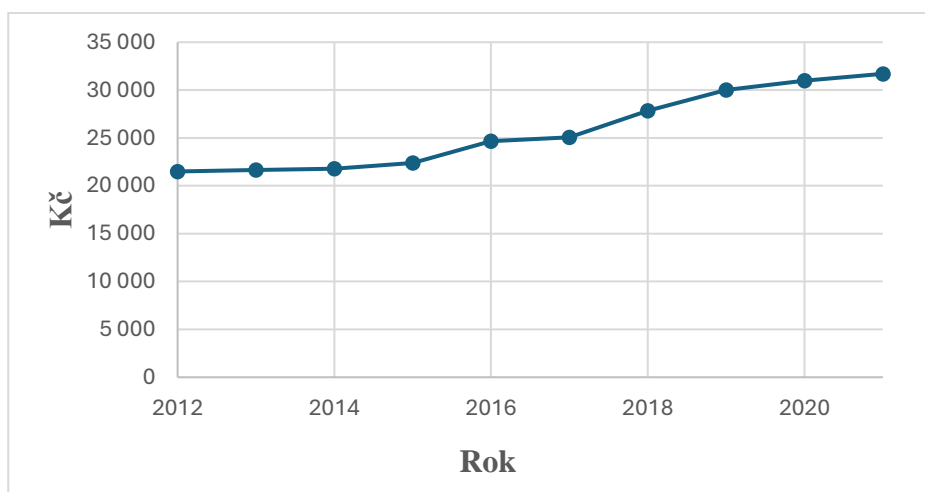
V šedesátých až osmdesátých letech byly finanční příjmy obyvatel silně ovlivňovány tehdejším režimem, který v ČSSR panoval. Lidovky.cz (2018) uvádí, že v roce 1968 byla průměrná hrubá měsíční mzda na úrovni 1 828 Kčs, roku 1981 ve výši 2 799 Kčs a v roce 1989, těsně před sametovou revolucí, na úrovni 3 342 Kčs. Za komunistického režimu, se odměňovala lépe těžká fyzická práce, ke které osoby nepotřebovaly vyšší vzdělání. V tomto období tedy pobírali nadprůměrné platy horníci či hutníci. V tomto kraji se však nevyskytovali a tím pádem největších mezd na Chebsku dosahovali funkcionáři či ministři.

Přicházely také poměrně skromné podpory pro obyvatele, které byly velmi důkladně rozdělovány, podle konkrétního zaměstnání, místa bydliště či sociálního statutu. Dle Brože (2016, s. 72), „Zaměstnancům žijícím ve vymezených pohraničních oblastech Chebska byly vypláceny stabilizační věrnostní příplatky ve výši 2 tis. Kč ročně.“ Tyto příspěvky měly sloužit jako motivace pro občany. Život v pohraničí byl totiž rozdílný oproti životu v jiných částech republiky a v mnoha ohledech byl nestabilní.

4.9.3 Období 1990-současnost

Po pádu komunistického režimu v Československé republice a sametové revoluci dochází v oblasti finančních příjmů k tendenci zvyšování. Dokazuje to následující graf, jenž porovnává výši průměrných hrubých měsíčních mezd v Karlovarském kraji od roku 2012.

Graf 5 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Karlovarském kraji od roku 2012

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ (2021)

Ve třetím čtvrtletí roku 2023 průměrná hrubá měsíční nominální mzda v Karlovarském kraji představuje zvýšení oproti stejnému období minulého roku o 6,6 %. Tendence zvyšování mezd pokračuje, a to i kvůli inflaci, která v posledních letech výrazně narůstala. Pokud se ale jedná o reálné mzdy, tak přišel pokles o 1,3 %. V konkrétních číslech je průměrná hrubá měsíční mzda ve 3. čtvrtletí roku 2023 v Karlovarském kraji ve výši 37 164 Kč. (ČSÚ, 2023)

Důležité je také zmínit výši starobních důchodů v okrese Cheb, neboť v posledních letech je na tom tento region velmi špatně. Například v roce 2018 pobírali důchodci průměrný starobní důchod ve výši pouhých 11 848 Kč. Každopádně výše starobních důchodů od

roku 2010 stoupá a průměrný důchod od tohoto roku narostl o více než 2 000 Kč. Rozdíl panuje i mezi důchody žen a mužů. Zatímco muži v roce 2018 pobírali průměrný důchod necelých 13 tis. Kč, ženy pouze necelých 11 tis. Kč. (Cheb, strategický plán, 2019, s.29)

V roce 2022 se díky inflaci navýšily starobní důchody v celé ČR a stejně tomu tak bylo i v Karlovarském kraji. Průměrná výše důchodu byla na konci roku 2022 ve výši 17 346 Kč. Muži i nadále měli vyšší průměrný starobní důchod než ženy, a to konkrétně o 3 017 Kč. (ČSÚ, 2023)

4.10 Současné srovnání bohatství Karlovarského kraje vůči ostatním krajům v ČR

Je klíčové porovnat jednotlivé kraje České republiky s Karlovarským krajem. Jednotlivé ekonomické ukazatele ukazují, jaká je současná vyspělost tohoto regionu.

4.10.1 Nezaměstnanost

Následující tabulka uvádí podíl nezaměstnaných osob v Karlovarském kraji, který je v září roku 2023 třetí nejvyšší v celé republice.

Tabulka 5

Podíl nezaměstnaných osob v krajích ČR v roce 2023

ČR, kraje	Podíl nezaměstnaných osob (%)
Celkem ČR	3,6
Praha	3,1
Středočeský	3,2
Jihočeský	2,6
Plzeňský	2,8
Karlovarský	4,2
Ústecký	5,6
Liberecký	3,8
Královéhradecký	3,1
Pardubický	2,8
Kraj Vysočina	2,7
Jihomoravský	4,2
Olomoucký	3,4
Zlínský	2,7
Moravskoslezský	4,9

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ (2023)

Pokud dojde ke srovnání nezaměstnanosti Karlovarského kraje s nezaměstnaností celé České republiky tak lze zjistit, že Karlovarský kraj má průměrný podíl nezaměstnanosti vyšší o 0,6 %, což je opravdu velký rozdíl, v porovnání s kraji, které jsou na tom lépe než Karlovarský kraj a zároveň jsou na tom podobně jako průměr celé ČR. Jak udává následující tabulka, podíl nezaměstnaných osob v rámci České republiky má vyšší pouze Moravskoslezský kraj a Ústecký kraj. Shodně jako Karlovarský si vede Jihomoravský kraj, který má také podíl nezaměstnaných osob na úrovni 4,2 %. (ČSÚ, 2023)

4.10.2 Finanční příjmy

Následující tabulka udává současné mzdy v krajích České republiky z roku 2023, konkrétně ze 3.čtvrtletí.

Tabulka 6 Průměrná hrubá měsíční mzda v roce 2023

	Průměrná hrubá měsíční mzda na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)
ČR celkem	42 658
Hl. město Praha	51 925
Středočeský	42 990
Jihočeský	39 083
Plzeňský	41 220
Karlovarský	37 164
Ústecký	39 664
Liberecký	38 769
Královéhradecký	39 687
Pardubický	38 211
Vysočina	39 315
Jihomoravský	41 812
Olomoucký	39 233
Zlínský	38 596
Moravskoslezský	38 957

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ (2023)

Pokud dojde k porovnání mezd, tak platí, že je to region s nejnižší mzdovou úrovní. Průměrné mzdy v Karlovarském kraji oproti průměru České republiky jsou nižší o více než 5 tis. Kč. Lze pozorovat, že v Karlovarském kraji je oproti ostatním krajům velmi nízká životní úroveň a tento kraj není příliš prosperující.

Dalším faktorem, který poukazuje na životní úroveň v regionu, je starobní důchod, který je ovlivněn finančními příjmy před tím, než daná osoba dosáhne důchodového věku.

Tabulka 7 Výše průměrného měsíčního plného důchodu v krajích ČR v roce 2022

ČR, kraje	Průměrný měsíční plný důchod (Kč)
ČR	18 098
Hl. m. Praha	19 268
Středočeský	18 361
Jihočeský	17 949
Plzeňský	18 002
Karlovarský	17 436
Ústecký	17 819
Liberecký	17 877
Královéhradecký	17 905
Pardubický	17 800
Vysočina	17 826
Jihomoravský	17 910
Olomoucký	17 595
Zlínský	17 855
Moravskoslezský	18 176

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ (2023)

Vzhledem k tomu, že v Karlovarském kraji jsou mzdy velmi nízké, tak ani starobní důchod na tom nemůže být lépe. Karlovarský kraj je v rámci krajů ČR v tomto ohledu nejhorší. Rozdíly mezi důchody v rámci krajů však nejsou tak velké, což znamená, že tento ukazatel není klíčový v rámci srovnání životní úrovně Karlovarského kraje vůči ostatním krajům.

Starobní důchody v roce 2018 byly v okrese Cheb jedny z nejhorších v rámci celé ČR. Strategický plán města Cheb (2019, s. 29) uvádí příjmovou situaci na Chebsku. „V rámci analýzy hospodářské situace je na místě také definovat finanční, resp. příjmovou situaci obyvatel Chebu. Jednou z finančně nejvíce zranitelných skupin jsou bezesporu důchodci. Srovnání pobíraných starobních důchodů v okrese Cheb s ostatními okresy podává velmi negativní obraz o kupní síle důchodců v okrese Cheb. V celorepublikovém srovnání jsou jen 3 okresy z celkového počtu 76, kde průměrný důchod nepřesahuje hodnotu okresu Cheb.“

4.10.3 Hrubý domácí produkt

Pro porovnání bohatství lze použít ukazatel hrubého domácího produktu. Následující tabulka udává porovnání ostatních krajů České republiky s Karlovarským krajem.

Tabulka 8 Regionální HDP (2022) na obyvatele v krajích v běžných cenách (Kč)

Název kraje	Rok 2022
Česká republika	634 993
Hlavní město Praha	1 453 579
Středočeský kraj	557 641
Jihočeský kraj	480 506
Plzeňský kraj	553 512
Karlovarský kraj	377 886
Ústecký kraj	440 737
Liberecký kraj	457 749
Královéhradecký kraj	543 106
Pardubický kraj	513 222
Kraj Vysočina	474 282
Jihomoravský kraj	624 757
Olomoucký kraj	503 709
Zlínský kraj	524 888
Moravskoslezský kraj	499 813

Zdroj: Vlastní zpracování, ČSÚ (2024)

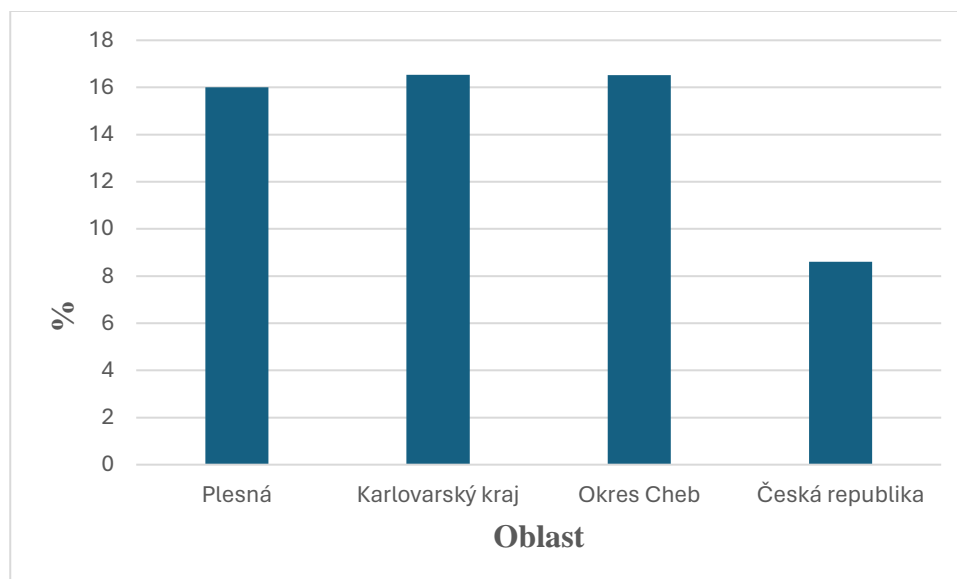
V roce 2022 je na tom Karlovarský kraj v rámci HDP jednoznačně nejhůře. V přepočtu HDP na obyvatele má Karlovarský kraj necelých 380 tis. Kč. Pokud HDP na obyvatele v Karlovarském kraji srovnáme s krajem Praha tak je na tom téměř 4x hůře

4.10.4 Podíl osob v exekuci

Z jednotlivých ekonomických ukazatelů je tedy patrné, že Karlovarský kraj, konkrétně město Cheb, ale i Plesná jsou v současnosti v rámci ekonomiky na samém chvostu České republiky. Nepříliš stabilní ekonomiku v tomto regionu vystihuje další ekonomický ukazatel, a tím jsou exekuce.

Graf 6

Podíl osob v exekuci v roce 2019

Zdroj: Vlastní zpracování, Město Plesná, strategický plán (2022, s. 24)

V rámci podílu osob v exekuci je na tom Karlovarský kraj mezi ostatními kraji velmi špatně, neboť hůře je na tom pouze Ústecký kraj. Počet osob v exekuci v městě Plesná a v celém okrese Cheb je velmi vysoký, přičemž se pohybuje nad úrovní 16 %. Je to zapříčiněno nejen vysokým podílem nezaměstnaných osob a slabší výkonností ekonomiky, ale předchází tomu také nízká úroveň vzdělání v tomto okrese. Lze tedy tvrdit, že průměrný podíl osob v exekuci v městě Plesná a okolí je dvakrát větší než průměr celé České republiky.

5 Zhodnocení a doporučení

Konec druhé světové války znamenal odchod Němců a zároveň příchod nových osob. Vláda se snažila o příchod osob z blízkých sousedních států, ale také o návrat osob, které dříve v Československu žily, a tak se výrazně měnila národnostní struktura pohraničí. Mezi nově příchozí osoby do Plesné a na Chebsko patřili Slováci, Poláci, rakouští Češi nebo volyňští Češi. V rámci osmdesátých let přicházeli do tohoto regionu také Vietnamci či Romové, kteří zde dodnes žijí ve velkých počtech v tomto regionu. Odsuny a nové příchody občanů znamenaly významné změny v rámci skladby obyvatelstva a následně ekonomické situace v regionu.

V rámci hospodářství došlo od druhé světové války k celé řadě změn, které byly ovlivňovány změnami politického systému v našem státě. U jednotlivých zemědělských a průmyslových podniků došlo ke znárodnění, a tak tyto podniky již nebyly v soukromém vlastnictví. Co se týče průmyslu, tak okres Cheb měl v letech 1945-1989 jednu z největších produkcí textilních výrobků v Československé republice. Bylo to dáno především díky textilnímu průmyslu, který obstarával velkou část produkce a přinášel Československu velké zisky. V městě Plesná byl vyhlášený podnik Tosta Plesná (později součást Tosty Aš), který vynikal textilní výrobou a patřil mezi největší továrny celého regionu. V dnešní době je již tento průmysl na ústupu, ale v Chebu vznikají rozsáhlé průmyslové zóny, které by měly v budoucnu stabilizovat ekonomiku tohoto regionu. V zemědělství po druhé světové válce pracovala poměrně velká část obyvatel, ale postupem času se počet zaměstnaných v zemědělství rapidně snížil. Naopak ve službách dnes pracuje velká část obyvatel tohoto regionu. Služby jsou totiž nejrychleji se rozvíjející odvětví a v rámci služeb dnes v tomto regionu pracuje velká část lidí například ve zdravotnictví, školství, administrativě nebo v cestovním ruchu.

V rámci nezaměstnanosti se řadí Karlovarský kraj mezi nejméně stabilní kraje České republiky. Nezaměstnanost byla v tomto regionu do roku 1989 pouze frikční, což bylo dáno politickou situací v Československé republice. Později se však začínají objevovat první případy nezaměstnanosti. Z důvodu vzdělanostní struktury, národnostní struktury či nestabilní ekonomiky, je na tom aktuálně Chebsko a Karlovarský kraj v porovnání s ostatním kraji ČR velmi špatně.

Na hrubý domácí produkt tohoto regionu měl po druhé světové válce velký vliv průmysl. Velké bohatství tomuto regionu přiváděl textilní průmysl, který zde byl na velmi vysoké úrovni. Zemědělství procházelo po konci druhé světové války velkými změnami a postupem času začalo v tomto regionu ztrácet na své síle. Naopak služby, které dříve nebyly tolik rozvinuté dnes představují velmi významnou složku v rámci HDP, a to i z důvodu turistického ruchu, který se ve velkém vyskytuje v lázeňských městech.

Mezinárodní obchod byl po druhé světové válce silně regulován státem. Vyváželo se z velké části pouze do socialistických států, které měly s tehdejším Československem přátelské vztahy. Ve velkém se z tohoto regionu vyvážely průmyslové výrobky, jako jízdní kola či textilie. Od šedesátých let 20. století se v Karlovarském kraji ve velkém rozvíjelo lázeňství, které přinášelo velké zisky i z důvodu velké návštěvnosti zahraničních osob. Spolupráce s Německem byla na dlouhou dobu velmi upozaděna i díky studené válce. Objevovala se spolupráce pouze s východní částí Německa (Německou demokratickou republikou). Po pádu komunismu v Čechách a sjednocení Německa však docházelo k ochladnutí vzájemných sporů a obě země začaly pracovat na vzájemných vztazích. Důkazem toho mohou být dnes velmi kvalitní vztahy města Plesná s blízkými německými městy. Města pořádají společně velké množství významných akcí a dochází ke vzájemné spolupráci, která jednotlivým městům přináší velké výhody.

Co se týče finančních příjmů osob, tak Chebsko patří také mezi nejhorší kraje v rámci České republiky, a tak velká část obyvatel z tohoto regionu míří za prací do Německa nebo do jiných krajů ČR. Dříve byly finanční příjmy z velké části regulovány pomocí státu, což neznamenalo větší rozdíly mezi kraji, zatímco dnes je již patrné, že mzdy, platy a starobní důchody nejsou v tomto regionu na příliš vysoké úrovni. Nízké finanční příjmy obyvatel jsou ovlivňovány slabší vzdělanostní strukturou či nepříliš velkou nabídkou volných pracovních míst. Lidé proto často jezdí za prací do jiných regionů nebo dokonce do sousedního Německa.

Spolupráce mezi městem Plesná a jeho partnerskými městy (Bad Brambach, Eichenzell a Pottiga) je pro toto město velmi důležitá. Města spolupracují v kulturních, obchodních či sportovních záležitostech. Pro město Plesná je velmi důležité udržovat dobré vztahy s okolními německými městy, protože vzájemná spolupráce vede ke zkvalitnění životní úrovně občanů Plesné. Na společných akcích občané Plesné navazují nové kontakty, které jsou přínosem ať už pro samotné občany nebo pro celé město. Města spolupracují

na velkém množství projektů, mezi které patří například zvýšení cestovního ruchu, budování nové infrastruktury či vybudování naučné stezky, jenž vystihuje historii partnerských měst. Velmi důležitou spojnicí mezi Plesnou a Německem je silnice do Bad Brambachu, která je klíčovou složkou pro místní infrastrukturu. Tato silnice již dlouhá léta propojuje Plesnou a Bad Brambach a v průběhu let byla mnohokrát rekonstruována.

Mezi faktory, které by pomohly ke zlepšení situace v tomto regionu patří dostavba dálnice mezi Prahou a Karlovými Vary, která aktuálně probíhá. Tato dostavba by dopomohla k lepšímu cestování osob a zboží mezi hlavním městem České republiky a tímto regionem. Karlovy Vary jsou totiž jedním z mála z krajských měst, kam není dálnice z Prahy dostavěná.

Další faktory, který by pomohly zlepšit situaci v tomto regionu jsou zlepšení podmínek pro investory a také úroveň školství. Aktuálně probíhá výstavba nových průmyslových parků v městě Cheb a pokud by se tyto možnosti rozšiřovali, tento region by mohl opět začít více prosperovat. Pokud by se v Karlových Varech někdy v budoucnu dokázala zvýšit úroveň školství, například vznikem univerzity, bylo by to jediné dobře. Vystudovaní lidé by mohli v tomto regionu začít pracovat a vznikaly by zde nové možnosti do budoucna.

6 Závěr

V teoretické části této práce jsou vymezovány a popisovány jednotlivé ekonomické faktory, které bylo klíčové zkoumat k dosažení cílů této práce. V praktické části této práce byly následně tyto ekonomické faktory analyzovány a zkoumány přímo pro vybraný region, který je v tomto případě město Plesná a okolí. Zkoumané ekonomické ukazatele, jež byly pro tuto práci vytyčeny jsou nezaměstnanost, vývoj hrubého domácího produktu, mezinárodní obchod a finanční příjmy obyvatel. Tyto ekonomické faktory zde byly zkoumány v letech 1945-1959, 1960-1989 a 1990 až do současnosti. Jednotlivé ekonomické ukazatele následně udávají současné porovnání mezi Karlovarským krajem a ostatními kraji v České republice. Ze srovnání vyplývá, v čem v současné době zaostává nebo naopak prosperuje Karlovarský kraj oproti ostatním krajům České republiky. Tato práce také sledovala, jak se v průběhu let měnila národnostní skladba obyvatelstva, a jaký to mělo na ekonomiku vliv.

Po konci druhé světové války se ekonomická situace ve městě Plesná a okolí výrazně změnila. V dobách osídlení pohraničí německými obyvateli byl tento region velmi vyspělý a hospodářská situace zde byla na velmi vysoké úrovni. Po odsunu německého obyvatelstva však začal tento region postupně strádat, a to i z důvodu nekvalifikovanosti československých pracovníků, kteří neměli velké zkušenosti s řízením podniků a firem. To znamenalo mimo jiné ukončení mnoha továren, protože tyto podniky se nedokázaly dostat na stejnou ekonomickou úroveň jako dříve. Výrazné politické a hospodářské změny v rámci Československé republiky, resp. České republiky, silně ovlivnily bohatství tohoto regionu.

V letech 1945-1960 tento region získával velké bohatství z podniků, které zde vznikly před válkou díky německým občanům. Postupem času však ekonomika tohoto regionu začala doplácet na nekvalifikovanost občanů, kteří po Němcích tyto podniky přebrali, a tak tento region nedokázal produkovat takové zisky jako dříve. V období 1960-1989 byl tento region, stejně jako ostatní regiony v Československé republice, výrazně ovlivněn komunistickým režimem, a tak díky státním regulacím nebyly rozdíly mezi ostatními kraji České republiky a Karlovarským krajem tak výrazné. Po roce 1990 a po sametové revoluci se však v regionu začíná objevovat vysoká nezaměstnanost, malá nabídka pracovních pozic a nízká životní úroveň. V tuto chvíli tedy patří Chebsko mezi

nejchudší a nejméně stabilní regiony v České republice a lze tvrdit, že nové skladbě obyvatelstva se tedy nepodařilo navázat na úspěšnou ekonomickou vlnu předválečných a válečných let. O nízké ekonomické úrovni svědčí jednotlivé ekonomické ukazatelé, které byly v této práci zkoumány.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

ASMATULAYEVA, D. 2017. *Elementární mikroekonomie*. 1.vyd. Praha. 115 s. ISBN- 978-80-907094-0-9

BOUČEK, B. 2001. *Kronika Plesná*. 1.vyd. Plesná. 77 s. ISBN není uvedeno

BROŽ, M. 2019. *Poválečný Cheb (události let 1946-1960)*. 2.vyd. Cheb: HB PRINT, s.r.o. 76. s. ISBN- 978-80-87252-19-2

BROŽ, M. 2016. *Okres Cheb v letech 1960-2000*. 1.vyd. Cheb: HB PRINT Cheb. 147 s. ISBN- 978-80-87252-08-6

KRÁLOVÁ, I. 2010. *Makroekonomie a hospodářská politika státu*. 1.vyd. Praha: Fortuna. 176 s. ISBN 978-80-7373-062-8

LIPOVSKÁ, H. 2017. *Moderní ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 256 s. ISBN 978-80-271-9608-1

NEČAS, L. 2012. *Základy Ekonomiky*. 1.vyd. Ostrava: Fakulta strojní VŠB. 100 s. ISBN 978-80-248-2776-6

SMOLOVÁ, I, a kol. 2005. *Česká republika- portréty krajů*. 1.vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. 136 s. ISBN- 80-239-6305-8

SOJKA, M, KONEČNÝ, B. 2006. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. 6. vyd. Praha: Libri. 280 s. ISBN 80-7277-328-3.

NOSKOVÁ, H, a kol. 2000. *Sborník Chebského muzea 1999*.1.vyd. Cheb: Chebské muzeum. 191 s. ISBN- 80-85018-22-5

ŠEBESTA, P, a kol. 2004. *Dějiny Karlovarského kraje*. 1.vyd. Karlovy Vary: HB Print Cheb. Středokluky: Zdeněk Susa. 376 s. 207 s. ISBN-80-239-3477-5

ŠUBRT, B. 2014. *Obsluha mzdy a platu*. 1.vyd. Olomouc: ANAG. 552 s. ISBN 978-80-7263887-1

VON ARBURG, A, STANĚK, T. *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951*. 1.vyd. Středokluky: Zdeněk Susa. 376 s. ISBN- 978-80-86057-66-8

7.2 Internetové zdroje

ASPKCR, Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR. *Český sklářský průmysl*. [online]. [cit-2024-01-29]. Dostupné z: <https://askpcr.cz/o-skle/cesky-sklarsky-prumysl>

ČSSZ, Česká správa sociálního zabezpečení. *Starobní důchod* podrobně. [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/starobni-duchod>

ČSÚ, český statistický úřad. *Charakteristika Karlovarského kraje*. [online]. 2024. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/charakteristika_karlovarskeho_kraje

ČSÚ, český statistický úřad. *Charakteristika okresu Cheb*. [online]. 2024. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/charakteristika_okresu_cheb

ČSÚ, český statistický úřad. *Porovnání krajů*. [online]. 2024. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porovnani-kraju>

ČSÚ, český statistický úřad. *Nezaměstnanost a zaměstnanost podle výsledků VŠPS – 4. čtvrtletí 2022*. [online]. 2024. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2022>

ČSÚ, český statistický úřad. *Důchody a jejich příjemci v Moravskoslezském kraji v roce 2022*. [online]. 2023. [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xt/duchody-a-jejich-prijemci-v-moravskoslezskem-kraji-v-roce-2022>

ČSÚ, český statistický úřad. *Návštěvnost v Karlovarském kraji ve 4. čtvrtletí 2022 (předběžné údaje)*. [online]. 2023. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/navstevnost-v-karlovarskem-kraji-ve-4-ctvrtleti-2022-predbezne-udaje>

ČSÚ, český statistický úřad. *Nezaměstnanost v Karlovarském kraji k 31.1. 2023 podle MPSV*. [online]. 2023. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/nezamestnanost-v-karlovarskem-kraji-k-31-1-2023-podle-mpsv>

ČSÚ, český statistický úřad. *Podíl nezaměstnaných v kraji v září byl stále nejnižší v ČR*. [online]. 2023. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/podil-nezamestnanych-v-kraji-v-zari-stale-nejnizsi-v-cr>

ČSÚ, český statistický úřad. *Průměrná hrubá měsíční mzda ve 3. čtvrtletí 2023*. [online]. 2023. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/prumerna-hruba-mesicni-mzda-ve-3-ctvrtleti-2023>

ČSÚ, český statistický úřad. *Příjemci důchodů a jejich důchody v Karlovarském kraji v roce 2022*. [online]. 2023. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/prijemci-duchodu-a-jejich-duchody-v-karlovarskem-kraji-v-roce-2022>

ČSÚ, Český statistický úřad. *Vývoj ekonomiky České republiky rok 2022*. [online]. 2023. (PDF). [cit. 2024-01-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/164606736/32019322q4a.pdf/688f664f-6de0-4baa-91f0-35dd07a0a3cf?version=1.1>

ČSÚ, český statistický úřad. *Vývoj průměrných mezd v Karlovarském kraji ve 3. čtvrtletí 2023*. [online]. 2023. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/vyvoj-prumernych-mezd-v-karlovarskem-kraji-ve-3-ctvrtleti-2023>

ČSÚ, český statistický úřad. *Vývoj průměrných mezd v Karlovarském kraji ve 2. čtvrtletí 2021*. [online]. 2021. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/vyvoj-prumernych-mezd-v-karlovarskem-kraji-ve-2-ctvrtleti-2021>

ČSÚ, český statistický úřad. *Hodnocení výkonnosti ekonomiky České republiky v širším kontextu*. [online]. 2015. (PDF). [cit. 2024-03-01]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/36380891/320288-15a03.pdf/f332ed00-b916-4c2a-88a2-55640d46e2e8?version=1.0>

ČSÚ, český statistický úřad. *Metodické vysvětlivky*. [online]. 2014. [cit. 2024-10-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1304-05-v_roce_2004-metodicke_vysvetlivky

ČSÚ, český statistický úřad. *Nové ukazatele nezaměstnanosti*. [online]. 2014. [cit. 01-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/fd002a259d>

ČSÚ, český statistický úřad. *Dojíždka do zaměstnání a škol podle Sčítání lidu, domů a bytů- Karlovarský kraj – 2011*. [online]. 2011. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20533982/dvok715_40428_cheb.pdf/85876412-0c86-42d8-b73f-dff722ace6b0?version=1.0

ČSÚ, Český statistický úřad. *Národní hospodářství*. [online]. (PDF). 2007. [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20536116/11_narodni_hospodarstvi.pdf/980cf27f-acb0-4fbc-bcde-1f50ee7155e0?version=1.0

ČSÚ, Český statistický úřad. *Národní hospodářství*. [online]. 2004. (PDF). [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/23193150/09_narodni_hospodarstvi.pdf/cf8fe04e-79d9-4131-b722-963d386833bf?version=1.0

Dostupný advokát. *Hrubá vs čistá mzda – jak se liší a co je ovlivňuje?*. [online]. [cit.2024-12-1]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/hruba-cista-mzda>

EAGRI. *rostlinná výroba*. [online]. [cit.2024-02-02]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/zemedelstvi/roslinna-vyroba>

EAGRI, *živočišná výroba*. [online]. [cit.2024-02-02]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/zemedelstvi/zivocisna-vyroba>

Economy-Pedia. *Textilní průmysl - co to je, definice a koncept*. [online]. [cit.2023-12-13]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11038685-textile-industry>

Elroz, elroz invest s.r.o., *o nás* [online]. [cit.2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.elrozinvest.cz/o-nas/>

Cheb, oficiální web města. *Strategický plán rozvoje města Chebu na období 2019-2024*, [online]. 2019. (PDF) [cit-2023-12-29]. Dostupné z: https://www.cheb.cz/assets/File.ashx?id_org=5091&id_dokumenty=978067

Cheb. *Profil Cheb*. [online]. 2007. (PDF). [cit. 2024-01-30]. Dostupné z: https://cheb.cz/assets/File.ashx?id_org=5091&id_dokumenty=928409

KHKKK, Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje. *Hospodářská ročenka Karlovarského kraje 2023*. [online]. 2023. (PDF). [cit- 2024-02-05]. Dostupné z: https://drive.google.com/file/d/1j7rFmfjKdiMCyA5m7W1nt34k4ON8_0Z/view?pli=1

LAMSER, Z. 2018. *Zemědělství*. Sociologická encyklopedie [online]. 10.11.2018. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/zemědělství>

Lidovky.cz. *Vývoj platů v Česku: za první republiky vydělával profesor stejně jako ministr*. [online]. 2018. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/relax/zajimavosti/pred-sto-lety-vydelaval-univerzitni-profesor-stejne-jako-ministr.A180909_121351_ln-zajimavosti_krku

Management mania. *Finanční služby, Finanční sektor*. [online]. 2017. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/financni-sluzby-sektor>

Management mania. *Odvětví zdravotnictví*. [online]. 2017. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/zdravi-zdravotnictvi>

Management mania. *Veřejná správa*. [online]. 2016. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/verejna-sprava>

Město Plesná – Oficiální stránky města Plesná. *Historie města*. [online]. 2024. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://www.mestoplesna.cz/mesto/historie-mesta-/#po_valce

Město Plesná – Oficiální stránky města Plesná. *Město Plesná*. [online]. 2024. [cit. 2024-01-01]. Dostupné z: <https://www.mestoplesna.cz/mesto/mesto-plesna/>

Město Plesná – Oficiální stránky města Plesná. *Strategický plán: Program rozvoje města Plesná na období 2022-2027* [online]. 2022. (PDF). [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: https://www.mestoplesna.cz/e_download.php?file=data/editor/93cs_3.pdf&original=PRO%20Plesn%C3%A1.pdf

Město Plesná, *muzeum* [online]. [cit. 2024-02-01]. 2024. Dostupné z: <https://www.mestoplesna.cz/muzeum/>

Město Plesná, *partnerská města: Eichenzell* [online]. 2024. [cit. 2024-01-23]. Dostupné z: <https://www.mestoplesna.cz/mesto/partnerska-mesta/eichenzell/>

Místopisy. *Plesná*. [online]. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/27/plesna/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. *CZ- NACE 13 – Výroba textilií*. [online]. 2008. (PDF). [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/43342/48642/574133/priloha020.pdf>

MPSV, Ministerstvo práce a sociálních věd. *Pendleři*. [online]. 2023 [cit. 2024. 02-12]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/pendleri>

PPF Group. *inflace a mzdy*. [online]. 2023. [cit. 2024-01-23]. Dostupné z: <https://www.ppf.eu/insights/analytický-mesicnik/brezen-2023-inflace-a-mzdy/inflace-a-mzdy>

Regionální informační servis. *Srovnání makroekonomických ukazatelů*. [online]. 2021. [cit. 2024. 03-13]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/kraj/hospodarske-prostredi/makroekonomicke-ukazatele#o2>

Sociologická encyklopedie. *Kolektivizace zemědělství*. [online]. 2018. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kolektivizace_zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD

Sociologická encyklopedie. *Zemědělství*. [online]. 2018. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD>

Svoboda, P, Nemeškal, J. Historická data v GIS, *Nezaměstnanost v Česku v historickém pohledu, 2015* [online]. (PDF). [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: https://www.historickygis.cz/sites/default/files/svoboda_p_nemeskal_j_2015_nezames

[tnanost_v_cesku_v_historickem_pohledu._geograficke_rozhledy_24_c._4_s._28-29.pdf](#)

TOPINKA, J. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, *Zapomenutý kraj: České pohraničí 1948-1960 a takzvaná akce dosídlení*. [online]. 2005. (PDF). [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://sd.usd.cas.cz/pdfs/sod/2005/03/04.pdf>

8 Seznam grafů a tabulek

8.1 Seznam grafů

Graf 1: Zastoupení národností v okrese Cheb.....	37
Graf 2: Národnostní složení města Plesná v roce 2011.....	38
Graf 3: Vývoj počtu obyvatel města Plesná.....	39
Graf 4: Vývoj HDP v Karlovarském kraji.....	54
Graf 5: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Karlovarském kraji od roku 2012.....	59
Graf 6: Podíl osob v exekuci v roce 2019.....	65

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Podíl nezaměstnaných osob v Plesné a okrese Cheb (v %)	49
Tabulka 2: Vyjíždějící z Plesné do zaměstnání v roce 2011.....	50
Tabulka 3: Zastoupení obyvatelstva Plesné v jednotlivých odvětvích v roce 2011.....	51
Tabulka 4: Nejvýznamnější podniky a odvětví v Plesné a okolí.....	52
Tabulka 5: Podíl nezaměstnaných osob v krajích ČR v roce 2023.....	61
Tabulka 6: Průměrná hrubá měsíční mzda v roce 2023.....	62
Tabulka 7: Výše průměrného měsíčního plného důchodu v krajích ČR v roce 2022....	63
Tabulka 8: Regionální HDP (2022) na obyvatele v krajích v běžných cenách (Kč).....	64

8.3 Seznam použitých zkratk

ČR= Česká republika

ČSSR= Československá socialistická republika

ČSSS= Československé státní statky

ČSÚ= Český statistický úřad

EU= Evropská unie

HDP= Hrubý domácí produkt

HPH= Hrubá přidaná hodnota

JZD= Jednotné zemědělské družstvo

Kčs= Korun československých

Kč= Korun českých

KSČ= Komunistická strana Československa

NDR= Německá demokratická republika

OV= Okresní výbor

RVHP= Rada vzájemné hospodářské pomoci

SSSR= Svaz sovětských socialistických republik